УДРУЖЕЊЕ СТРУЧНИХ РАДНИКА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ СРБИЈЕ

АКТУЕЛНОСТИ

20 ГОДИНА РАДА УДРУЖЕЊА СТРУЧНИХ РАДНИКА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ • 20

Београд
Број 1-2/2014.

Часопис Удружења стручних радника
социјалне заштите Републике Србије

АКТУЕЛНОСТИ

20 година рада Удружења стручних радника социјалне заштите

Београд, 2014.

АКТУЕЛНОСТИ – Часопис намењен теорији и пракси
социјалне заштите

За издавача:
Видоје Радуловић

Уређивачки одбор
Бранкица Јанковић – председник
Мирослав Бркић
Биљана Зекавица
Ружица Јелисавац
Марина Вукотић
Оливера Симендић
Славица Милојевић
Биљана Маричић
Драган Веселиновић

Лектор и коректор
др Ана Гавриловић

Штампа
Чигоја штампа
Београд
e-mail: office@cigoja.com

Тираж
350 примерака

Година XV Број 1–2/2014

Часопис издаје: Удружење стручних радника
социјалне заштите Републике Србије
Марије Бурсаћ 49, 11080 Земун
Телефон Удружења: (011) 267–1040 локал 192
Електронска пошта Удружења: udruzenje@udruzenjesz.rs
Електронска презентација Удружења www.udruzenjesz.rs
Електронска пошта Часописа: aktuelnosti@gmail.com
Текући рачун: 205–20184–64 код КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ БЕОГРАД

Актуелности Vol. XV Број 1–2/2014 Страна 114

САДРЖАЈ

РЕЧ УРЕДНИКА 5

СТРУЧНИ СТАВОВИ

Др Лидија Козарчанин
НЕКИ ИСХОДИ САВРЕМЕНОГ ПРИСТУПА СТАРЕЊУ СТАНОВНИШТВА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ 7

АНАЛИЗЕ И ИСТРАЖИВАЊА

Снежана Тасић
ЕПИСТЕМИОЛОШКЕ ОДЛИКЕ ЕТИЧКИХ ПРИНЦИПА СОЦИЈАЛНОГ РАДА 28

ИЗ ПРАКСЕ ЗА ПРАКСУ

Радомир Јевтић
ТЕШКОЋЕ У ЛИЦЕНЦИРАЊУ ПРУЖАЛАЦА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ. 36

ИЗ МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА 40

ИЗ РАДА УДРУЖЕЊА

ПОДСЕЋАЊЕ НА ДАВНУ 1994. ГОДИНУ. 49

Мр Душанка Лукић
ВРЕМЕ ЈЕ НАЈБОЉИ СВЕДОК ДОГАЂАЈА И ИСТИНЕ О ЊИМА 55

ДОСАДАШЊИ ДОБИТНИЦИ
РЕПУБЛИЧКИХ НАГРАДА. 58

САСТАВ СКУПШТИНЕ, САСТАВ ОРГАНА И ТЕЛА
СКУПШТИНЕ УДРУЖЕЊА ВЕРИФИКОВАНИХ
НА ПЕТОМ САБОРУ 18–20. 11. 2011. 104

КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУ
РЕПУБЛИЧКИХ НАГРАДА ЗА 2013. Г.. 106

УПУТСТВО АУТОРИМА 110

РЕЧ УРЕДНИКА

Поштовани читаоци,

Прошло је пуних 20 година од оснивања Удружења стручних радника социјалне заштите Србије. Те 1994. године је одржан Сабор стручних радника запослених у систему социјалне заштите Србије, у Аранђеловцу, на иницијативу групе истакнутих стручњака из тог периода, подржаних од стране ресорног министарства. Основна идеја за стварање овог удружења била је да се поспеши недостајућа размена искустава и добре праксе међу професионалцима. Био је то покушај да се премости и недостатак одговарајућих форми стручног усавршавања, јер су претходних година укинути Институт за социјалну политику и заводи за проучавање социјалних проблема на свим нивоима, па се осећала празнина, јер ресорно министарство није било у могућности да развија захтевне облике едукације и стручног усавршавања, као и организовање стручних скупова.

Овај двоброј „Актуелности“, први у овој години, доноси нека сећања и фрагменте процеса раста Удружења стручних радника социјалне заштите Србије, подсећа на персонални састав прве изабране Скупштине и најоперативнијих тела, до данашњих дана и актуелног састава Скупштине Удружења, као и Управног и Надзорног одбора. Мноштво је резултата постигнутих у ове две деценије. Прво, Удружење још увек траје и има развојну перспективу као кровна организација професионалаца из јавног, приватног и цивилног сектора. Бројне конференције и саветовања су иза њега, мношто иницијатива усмерених ка доносиоцима услуга у функцији повећања ефикасности социјалне заштите, несумњив реформски потенцијал преточен, на пример, у снажну иницијативу за формирањем Коморе социјалне заштите као регулаторног механизма, неговање и валоризација посебних доприноса појединаца и организација кроз доделе републичких годишњих награда. Видљива је и издавачка делатност Удружења. Објављено је много књига и публикација истакнутих аутора, чиме је подстицан укупан развој квалитета социјалног рада, а

у овом тренутку посебно се издвја и стручни часопис научног рејтинга – „Социјална политика“.

Двадесетогодишњи јубилеј је прилика и за подсећање на све досадашње добитнике Републичке награде – истакнуте појединце, установе и организација из система социјалне заштите који су дали изванредан допринос развоју ове области и били примери за узор и достизање.

„Актуелности“ приређене поводом 20 година рада и деловања Удружења стручних радника социјалне заштите Србије доносе и неколико актуелних ауторских текстова који третирају процесе лиценцирања и успостављања локалних социјалних услуга, баве се положајем остарелих и усмеравају пажњу стручне јавности на нека упутства и мишљења матичног министарства која доприносе уједначавању праксе деловања органа старатељства.

На самом крају, скреће се и пажња читалаца на КОНКУРС за доделу Републичких награда за ванредне доприносе развоју система социјалне заштите у категорији појединаца и организација за 2013. годину.

Главни и одговорни Уредник,
Живорад Гајић

СТРУЧНИ СТАВОВИ

Др Лидија Козарчанин
Републички завод за социјалну заштиту

НЕКИ ИСХОДИ САВРЕМЕНОГ ПРИСТУПА СТАРЕЊУ СТАНОВНИШТВА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Резиме

Савремен приступ старењу становништва, или његова примена у социјалној заштити старијих, је потврђен и већ реализован договор друштва о начину реаговања на последице старења становништва. Дефинисан је стратешким документима, акционим плановима као и законским прописима и чини саму основу делатности социјалне заштите, а истовремено је и део постојеће праксе у раду са старијим корисницима услуга. Управо у светлу неких, примећених неусклађености између стратешких и законских одредби са једне, и праксе у социјалној заштити старијих особа са друге стране, постављају се и питања о томе каква је уствари, стварност најрањивијих и најугроженијих старијих људи у Србији? Рад је настао у тражењу одговора на ово питање, и ослања се на резултате евиденционог истраживања Републичког завода за социјалну заштиту из 2012/13. године, чији је предмет било испитивање положаја старијих корисника у систему социјалне заштите. Истраживала су се права, мере и услуге социјалне заштите поводом три основна ризика који најчешће угрожавају старије грађане Србије. То су појаве сиромаштва, тешких хроничних болести и инвалидитета и појаве дискриминације и/или насиља над старијима. Релевантни показатељи указали су на нешто лошију позицију старијих, у односу на општу популацију корисника социјалне заштите у Србији. На основу утврђених чињеница, у раду су дефинисани и одговарајући приоритети чија би реализација могла битно допринети да се унапреди положај старијих корисника у систему.

Кључне речи: савремен приступ старењу, социјална заштита старијих

1. О основним карактеристикама савременог приступа старењу

Савремен приступ старењу дефинисан је у целости у Мадридском међународном плану акција у вези са старењем (2002/2022., а у даљем тексту МИПАА[1]) као и у Европској регионалној стратегији примене МИПАА-е (2002/2022., а у даљем тексту РИС/МИПАА[2]). Од 2002. године, када је на Генералној Скупштини УН усвојен МИПАА, настао је читав низ докумената у којима се промовишу карактеристике, вредности и принципи усвојеног, новог глобалног приступа феномену старења становништва. Тако је у пракси савремен приступ феномену старења настајао са применом МИПАА.

Суштинско обележје савременог приступа старењу је сагледавање старења становништва као позитивног и природног исхода у развоју сваког друштва. То је уједно и веровање да старије особе, једнако као и друге генерације, могу на много начина да допринесу добробити и своје породице, и уже заједнице, и друштва у целини. Све чешћи су и примери продуктивног запошљавања старијих људи, а веома значајно је и препознавање потенцијала који произлазе из искустава и мудрости старијих људи. Основна обележја активности, а истовремено и циљеви оваквог приступа феномену старења становништва се састоје у:

- ***Обезбеђењу партиципације старијих особа у друштву,***
- ***Повезивању старења становништва са свим аспектима и социјалног и економског развоја држава, а,***
- ***На индивидуалном нивоу примена холистичког приступа у задовољавању потреба старијих, и,***
- ***Повезивање старења са основним људским правима и слободама, промоцији и посебно, заштити људских права и основних слобода старијих, укључујући и право на лични развој старијих (самоактуализацију) и право на старост у (материјалној) сигурности и (личном) достојанству.***

Овако дефинисан приступ старењу становништва не може се ни сагледати ни разумети одвојено од појмова, односно процеса ***друштвене укључености, родне једнакости, економске стабилности старијих и проблема сиромаштва старијих људи***. Међународни план *(*МІРАА) и Уједињени Народи у свом одговору на изазове старења становништва, позивају на остваривање Међународног плана и „***друштва за све генерације“,*** истичући то као општи циљ препоручених акција, остваривање

[1] MIPAA – Madrid International Plan of Action on Ageing

[2] RIS – MIPAA Regional Implementation Strategy of MIPAA

„једнакости генерација и укидање дескриминације по основу узраста или старости“.

Због тога што су нека људска права била и посебно стигматизована, предлажу се акције са циљем да се *старијима обезбедити могућности за развој* (*самоактуализацију*) као и другим генерацијама у друштву, као и да старији *праведно и равноправно (са другим генерацијама) уживају у плодовима рада заједнице у којој живе.* Паралелно са старењем становништва, порастао је и утицај питања повезаних са старењем, а која креирају економски и социјални систем у државама. Старење становништва укратко, у коликој мери утиче и мења живот појединаца, мења живот и њихових породица, па се тако мењају и животи читавих локалних заједница а онда наравно, и читавих држава.

2. Савремени приступ старењу становништва у Националној стратегији о старењу (НСС[3], 2006-2015) и другим документима

У тексту националног стратешког документа о старењу Владе Републике Србије, полази се од утврђеног стања у области и предлажу акције које треба предузети у прилагођавању друштва последицама старења становништва. Због тога што су неки циљеви НСС исти, или блиски са, раније већ усвојеним, Миленијумским циљевима, као рок за реализацију акција НСС одабрана је 2015. година у којој се ревидирају и сами Миленијмски циљеви[4]. У опште процесе демократизације друштва, преструктурирање привреде и реформе социјалне политике, укључени су и стварање интегралне и координиране политике старења, која се заснива на савременом приступу феномену старења становништва, научним сазнањима и обавезама из усвојених домаћих, као и усвојених међународних, стратешких докумената.[5]

У Националној стратегији о старењу, усвојен је општи циљ као у MIPAA: остваривање ***друштва за сва животна доба.*** Планиране су акције и изражене кроз препоруке за десет стратешких праваца акције који су уједно усаглашени са 10 Обавеза из RIS/MIPAA и уз посебно наглашену тежњу да се задовоље потребе и ослободе неискоришћени потен-

[3] NSS Национална стратегија о старењу

[4] Познато је и да наредна Стратегија о старењу у Србији, треба да се оконча до 2022. године, јер се у тој години финализује и RIS/MIPAA.

[5] Домаћи стратешки документи са којима се усклађивала НСс су: Стратегија за смањење сиромаштва, Национална стратегија Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској Унији, Стратегија запошљавања, Стратегија за развој социјалне заштите, Стратегија развоја здравствене заштите, закони и нацрти закона у одговарајућим областима

цијали старијих грађана Србије. Препоруке су да друштво и привреда Србије, а пре свега, здравствена и социјална заштита, тржиште рада и образовање, треба што пре да се хармонизују са демографским променама, односно са старењем становништва у земљи.

Планиране су следеће акције: (1) ка усмеравању, уважавању и увођењу старења становништва као фактора сваке развојне политике; (2) у интегрисању и партиципацији старијих људи у друштву; (3) у обезбеђењу праведнијег положаја старијих генерација на макроекономском плану; (4) у прилагођавању система социјалне заштите; (5) у подстицању активног старења и већег укључивања старијих особа на тржиште рада; (6) у остваривању права старијих на целоживотно образовање; (7) у прилагођавању здравствене заштите потребама старијих, формирањем делатности интегрисаних (здравствених и социјалних) услуга, односно, јединственог дугорочног збрињавања старијих; (8) у практиковању увек једнаког приступа половима и (9) у организованој подршци породицама које брину о својим старијим члановима. На крају, предвиђене су и (10) акције којима ће се подстицати реализација НСС и пратити ефекти спровођења плана како унутар Србије, тако и у оквиру регионалне сарадње Србије на нивоу UN ECE.

У оквиру дефинисаних праваца акције савременог приступа старењу су, у протеклом периоду (2006-2014), углавном усклађени и донети (или су у процесу доношења) и скоро сви одговарајући стратешки документи и законски прописи. Прилагођавање социјалне заштите у НСС је пре свега, значило, динамичан развој обима и врста услуга за старије (и особе са инвалидитетом) и пружалаца ових услуга у свим секторима, а посебно у непрофитном и приватном. И сви реформски процеси у социјалној заштити су саставни део, или су усклађени са савременим приступом старењу. Конкретно, процес *деинституционализације,* са увођењем и понудом нових социјалних и других услуга у оквиру својих локалних заједница, подстиче, укључује и подржава старење људи у сопственом природном окружењу (у све већем броју општина је све више корисника). Постепено, како се услуге у локалној заједници умножавају и живот у дому за старије људе у Србији је, све чешће, само крајња солуција.

За прилагођавање система социјалне заштите последицама старења становништва најзначајнији механизам је, објективно, Закон о социјалној заштити из 2011. године. Овај закон који је, из више разлога, општег системског карактера, у пракси се примењује, још увек, само делимично. За непосредну праксу у примени Закона о социјалној заштити значајно је постојање читавог низа подзаконских прописа, уредби и правилника, односно подзаконских аката који још увек нису донети у потпуности.

Истовремено, већ се указују и потребе за изменама и допунама оних који се примењују.

3. Социјална заштита старијих

У приручнику УН о имплементацији MIPAA посебно се наглашава да је у области социјалне заштите, *поштовање људских права од изузетне важности*. Успешна пракса социјалне заштите у више земаља указала је да све врсте трансфера и/или видова социјалне помоћи морају обавезно, да се поштују као законско право и да се стално предузимају и додатне мере ради сигурности носилаца тих права и њиховог лакшег приступа подршци. И сама „промоција и развијање свести о правима обезбеђује старијим особама осећај људског достојанства и унапређује партиципацију и насиромашнијих људи. Само тако се развијају и односи повезаности између грађана и државе“.[6] Треба имати на уму да старији људи нису само особе са потребама за одговарајућим видовима помоћи него су, пре свега, грађани са правима и носиоци права.

Сва досадашња истраживања указују да старије особе чине једну од најрањивијих група у друштву. Чешће се суочавају са ризицима недовољних материјалних услова или недостатка прихода, појавом мултиморбидитета или, једноставно, старачке немоћи, али и појавом дискриминације, занемаривања, па и насиља. Успешна пракса социјалне заштите потврдила је да се ови ризици код старијих особа могу смањити и/или њихове последице ублажити, кроз остваривање више различитих акција и програма социјалне заштите. Централну улогу свакако има развој LTC[7], или дугорочне здравствене и социјалне заштите, или одговарајућег спектра услуга дугорочног збрињавања старијих (и не само старијих, већ и одраслих особа). Сврха поменуте делатности, интегрисаних или комбинованих услуга за старије је да се обезбеди њихов свакодневни живот у сопственом дому и/или породици.

Из ових разлога је и социјална заштита старијих, у највећем броју земаља, део веома широког и сложеног система социјалне заштите. Социјална заштита појмовно, обухвата, поред програма за пензије, и здравствену заштиту (боловања, додатке у случају инвалидитета и слично), и програме за смањење сиромаштва, различита породична давања, али, и друга, лична (за случај незапослености, за професионалну обуку). Про-

---

[6] Водич за националну имплементацију Мадридског интернационалног плана акција у вези са старењем, MIPAA, превод за интерну употребу www.zavodsz.gov.rs

[7] LTC – Long Term Care

грами социјалне заштите се реализују кроз јавни и/или приватни сектор и/или организације цивилног друштва. Они су углавном засновани на механизмима осигурања, односно, различитим шемама осигурања и плаћању доприноса. Социјална заштита обухвата и социјалне услуге и помоћи као и сва заступања интереса и заговарање права рањивих особа/група у становништву. Тек у уређеном и добро организованом систему интереси старијих људи се остварују кроз *интегралну и координирану политику старења* (што је и дефинисано као један од циљева у НСС).

У Републици Србији, социјална заштита не обухвата програме пензија, ни друге програме давања из Пензијско-инвалидског фонда, ни услуге здравствене заштите, као ни нека друга давања у вези са незапосленошћу и слично. Са становишта организације система, програми социјалне заштите укључују новчана давања, социјалне услуге и помоћи (субвенције) у вези са смањењем сиромаштва или све трансфере финансијских и нефинансијских ресурса групама које се, по Закону о социјалној заштити, сматрају сиромашним и рањивим, а међу њима и старијим особама. Потенцијално, старије особе могу бити директно или индиректно обухваћене већином програма социјалне заштите, чак и онима који таргетирају друге групе (нпр. старији могу бити обухваћени у оквиру рањиве групе нпр, као чланови породичног домаћинства). Упркос томе, дилеме постоје. Јављају се и питања да ли су социјално и материјално угрожене старије особе у свакодневној пракси остваривања програма у систему социјалне заштите обухваћене у довољној мери и да ли су услуге које користе довољно квалитетне.

4. Истраживање положаја старијих корисника у социјалној заштити[8]

Истраживање о чијим резултатима ће се овде говорити, било је саставни део Програма рада Републичког завода за социјалну заштиту, за 2013. годину, као и у оквиру активности предвиђених актуелном Средњерочном стратегијом развоја Завода (2012-2014). Интерпретација резултата и закључци могу бити на одређен начин и саставни део евалуације досадашњег пута прећеног у имплементацији НСС.

[8] *Положај старијих корисника социјалне заштите са посебним освртом на развој услуга у локалној заједници*, Републички завод за социјалну заштиту, Одељење за истраживање и развој, аутори: др Лидија Козарчанин, руководилац Одељења, саветник, Шанија Сагдати и саветнице, Сања Милорадовић, Бранка Бркић, Мирјана Огњановић, Драгана Владисављевић и волонтерка Тања Шкрбић. www.zavodsz.gov.rs

4.1. Образложење проблема социјалне заштите старијих

Карактеристично је за земље у развоју да често имају тенденцију да буду више концентрисане на старије грађане који припадају вишим слојевима у социјалној структури друштва, док се обрнуто, старији изложени већим ризицима, најблаже речено, занемарују. Трошкови за сиромашне старије у тим земљама су релативно ниски, без обзира на тешкоће њихове ситуације као и ниво потреба који се код њих јавља[9]. Ово посебно важи за земље, које имају традиционално развијен јавни сектор, као што је и Република Србија. Декларативно, у социјалној заштити се гарантује да ће права и услуге у тој области бити подједнако доступне свим угроженим члановима друштва, односно, свим корисницима система социјалне заштите у Србији, без обзира на њихове личне карактеристике као што су: узраст или старост, родна или етничка припадност или рурално или урбано животно окружење и друге. Да би гаранције биле и остварене, мора се реализовати и редовна провера праксе, или одговарајући мониторинг, пре свега, интерни, а затим и екстерни – којим ће се проверавати појединачно, свака од датих гаранција. Што је још важније, после таквих провера морају уследити и одговарајуће акције којима се исправљају пропусти и/или грешке.

Проблеми се јављају већ приликом формулисања политике за старење ако се при том, не повуче јасна граница између старијих особа којима је потребна здравствена заштита и лечење и оних којима није. То директно подстиче и погодује развоју једне од најчешћих предрасуда везаних за старије, односно, несмотрену генерализацију да су сви старији људи болесни и немоћни. А, таква перцепција има и сасвим одређене негативне последице по добробит старијих. Она доприноси и појави комплетног искључивања старијих из социјалног, економског и политичког живота друштва. Такође, такве предрасуде могу генерисати и повећан степен занемаривања, а повремено и насиља над старијим особама. Задаци социјалне заштите су, поред подршке старијим особама, које су у материјалном и функционалном ризику, да им обезбеди одговарајућу заштиту у сваком случају насиља, али и да се бави реализацијом превентивних програма.

Доношење новог Закона о социјалној заштити, у априлу 2011., и више од две године његове примене, били су непосредан разлог за проверу његових првих ефеката у смислу да ли су њиме на одговарајући начин у живот и праксу пренете прокламоване вредности и принципи

[9] Истраживање НВО Амиту о сиромашним старијим људима у Србији, под називом *Они не могу да чекају,* објављено 2009. године, потврдило је да ову праксу познаје и Србија.

савременог приступа последицама старења становништва. Централно питање било је: „Каква је позиција старијег корисника у свакодневној пракси социјалне заштите у Србији“?, док су животни ризици, као што су сиромаштво или недостатак прихода, мулти-морбидност или инвалидитет и појава дискриминације и насиља над старијима, иначе и најчешћи непосредни разлози за обраћање центру за социјални рад (у даљем тексту ЦСР) као основној територијалној организацији у систему социјалне заштите старијих особа у Србији.

4.2. Циљеви и примењене технике (инструменти) евиденционог истраживања[10]

Социјална заштита у Србији уређена је законом, као јавна, непрофитна и приватна делатност и област у којој се грађанима, којима је неопходна, пружа друштвена подршка ради савладавања животних тешкоћа и стварања услова за задовољавање основних животних потреба. У Закону о социјалној заштити, који је на снази од 2011. године, дефинисани су циљеви који се односе на све рањиве циљне групе, укључујући и групе старијих грађана. То су следећи циљеви: обезбеђење минималне сигурности и независности појединаца и породица, остваривање једнаке доступности услуга и права, унапређење породичне родне и међугенерацијске солидарности и пуна заштита од занемаривања и/или насиља.

Циљеви дефинисани у Закону, остварују се пружањем одређених услуга социјалне заштите и другим активностима превентивног или третманског карактера. Циљеви овог истраживања били су у вези са тим, да се углавном, на основу утврђених чињеница из редовне евиденције о корисницима и остварeним правима и услугама у систему[11] провери у којој мери се испуњавају одређени аспекти законски дефинисаних циљева социјалне заштите у пракси заштите старијих особа. Када се ово питање операционализује, његова формулација гласи: „***Да ли постоје и колике су разлике у положају старијих корисника у односу на целокупну популацију корисника у систему социјалне заштите“?.***

Истраживањем је обухваћен већи део јавног сектора у систему социјалне заштите старијих или функционисање центара за социјални рад,

[10] Редовна евиденција се у ЦСР састоји, пре свега, из података који се генеришу у оквиру досијеа корисника и неопходни су у спровођењу поступка остваривања и пружања помоћи или услуга, али и података који се генеришу на нивоу установа (о условима рада, опреми за рад, о запосленом особљу и слично).

[11] У редовним активностима Републичког завода за социјалну заштиту, у току 2010/11. године успешно је реализован пројекат којим су измењени и допуњени Обрасци за извештавање у установама социјалне заштите и усклађени са реформским циљевима.

ЦСР[12]. У Србији функционише укупно 140 ЦСР, и 40 установа социјалне заштите за смештај одраслих и старијих особа, мада старије особе могу бити и на смештају у установама за смештај особа са инвалидитетом (15). Извештаји за 2011. годину прикупљени су од скоро свих ЦСР, а за период у 2012.години до октобра, је за прикупљање података коришћен посебан инструмент – Образац за податке о старијим корисницима ЦСР. Њиме се, осим редовних података (који се презентују у извештају о раду ЦСР), захтевало и неколико података специфичних за ову циљну групу. Уз Обрасце (ехел формат) коришћен је и један Упитник за испитивање ставова стручњака који у ЦСР руководе социјалном заштитом старијих. Поред тога, Упитником су процењиване и допуњаване емпиријске вредности добијене из евиденције у ЦСР[13]. За нека поређења са социјалном заштитом старијих у прошлој, 2013. години, коришћен је нови и нешто измењен формат извештавања ЦСР.

4.3. Положај старијих корисника у систему социјалне заштите у односу на главне ризике: сиромаштво, болест и инвалидност, дискриминацију и насиље

Демографски трендови

Сви трендови указују на пораст показатеља који директно утичу и на пораст захтева за свим видовима социјалне заштите старијих. Становништво у Србији (без КиМ) је изразито старо. У Србији живи 1.250.316 особа које су старије од 65 година, а међу њима има нешто мало више од половине жена (57%)**.** Истовремено, демографске пројекције указују да ће се у периоду до 2050. године њихово учешће даље повећавати, док ће се учешће радно способног становништва (становници од 15 до 64 са 68,2% у 2011. на 61,1% у 2050. години) смањивати. Обрнуто, повећаваће се удео најстаријих, старих особа које имају 80 и више година тако да ће у групи старијих (65+) бити 26,4%, или, више од четвртине, изразито старих са 80 и више година.[14] У структури породичних домаћинстава

[12] ЦСР – центар за социјални рад

[13] У 2011. и 2012. години је, захваљујући учешћу Завода на два ИПА пројекта са УНИЦЕФ-ом и Министарством за рад и социјалну политику, измењен и допуњен Образац за извештавање о раду ЦСР и Обрасци за извештавање о раду установа социјалне заштите за смештај корисника

[14] Ради ширег упознавања могу се погледати подаци Пописа становништва, 2011, из публикације ПОЛ и СТАРОСТ, Републичког завода за статистику из јануара 2013. године.

старијих, даље ће расти број самачких и двочланих, старачких домаћинстава.

Ко су старији корисници социјалне заштите?

Према важећим прописима (Закон о социјалној заштити из 2011. и Породични закон из 2005.године), старија особа може бити корисник социјалне заштите само у случајевима када је породица – до сродства другог колена, спречена да помогне у издржавању и/или у збрињавању својих старијих чланова, или када старија особа уопште нема породицу (сроднике). Центар за социјални рад или ЦСР, коме старија особа треба да се јави захтевом за подршку, има обавезу да јој понуди избор од више врста подршки социјалне заштите (права, мера, услуга), да корисник лично (уколико није лишен пословне способности) изабере оно што му највише одговара. Само у мањем броју нужних и прецизно, прописима одређених случајева, ЦСР као орган старатељства, може по службеној дужности предузимати мере и реаговати у складу са сопственим стручним интерпретацијама потреба корисника.[15]

Права, мере и услуге социјалне заштите и укупан број старијих корисника.

Могући одговори на ризике сиромаштва, болести и насиља над старијима се у оквиру система социјалне заштите у Србији углавном састоје из остваривања права на новчана и/или натурална давања (по основу недостатка прихода или потребе за туђом негом и помоћи), примену мера породично правне заштите[16] и заштите од занемаривања и насиља, и коришћење услуга у локалној заједници или услуга смештаја[17]. У систему социјалне заштите, ове врсте подршке доминантно се остварују посредством ЦСР и у установама социјалне заштите за смештај у јавном сектору. Много ређе се услуге реализују у невладиним и хуманитарним организацијама – у непрофитном сектору, али постепено се појављује и приватни

[15] У свакодневној пракси социјалне заштите се избор између две или више опција заштите**,** као могућност за корисника ређе догађа, већ је за подршку, углавном, могућа само једна опција. Тако се, због објективних ограничења, Закон не може поштовати.

[16] Примена Породичног закона, по коме ЦСР као орган старатељства поступа, тече од 2005. године.

[17] Коришћење услуга у локалној заједници као и услуга смештаја у дом се обезбеђује по основу функционалних неспособности старијих особа или одсуства породичне бриге. Занимљиво је да Породични закон не прописује збрињавање старијих чланова од стране породице као законску обавезу потомака већ се само ограничава на обавезу издржавања.

сектор, захваљујући којем се јављају нови ресурси у систему, пре свега, капацитети институционалног смештаја за старије.

Истраживањем је утврђено да сада, од укупног броја грађана старијих од 65 година, у Србији, тек нешто више од 7% користи неко од поменутих права, меру или услугу у систему социјалне заштите. Укупан број старијих корисника социјалне заштите расте, у периоду до 2010. године, а затим опада и релативно стагнира. Учешће старијих корисника социјалне заштите у укупној популацији корисника је сваке године ниже од учешћа старијих особа (65+) у становништву Србије (без КиМ), а познато је да утврђени ризици (сиромаштво, болест, дискриминација и насиље) чешће погађају старије особе, па би се могла очекивати и нешто другачија слика.

Табела бр. 1: Број и учешће старијих корисника у укупном броју корисника ЦСР, у периоду 2006–2013.

Број корисника	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Укупно корисника	424.798	489.197	516.907	555.425	598.156	584.828	631.703	654.558
Укупно старијих корисника	76.762	79.874	93.588	99.938	106.800	94.058	99.425	96.964
% старијих корисника	18,07%	17,93%	18,11%	17,99%	17,84%	16,08%	15,7%	14,8%

Извор: Републички завод за социјану заштиту – Синтетизовани извештаји о раду ЦСР, 2014.

Посматрано у периоду од 2006. до 2013. године, у којем укупан број корисника евидентираних у ЦСР у току године, расте (од 424 до 654 хиљаде), укупан број старијих и њихово учешће у укупном броју корисника социјалне заштите показује обрнут тренд, односно опада и стагнира. Сада је број старијих корисника у ЦСР нешто већи него 2008. године, али је истовремено, кад се посматрају релације, знатно мање учешће категорије старијих у односу на целокупан састав корисника.

Графикон бр. 1: Укупан број корисника и број старијих особа на евиденцији ЦСР од 2006. до 2013. године

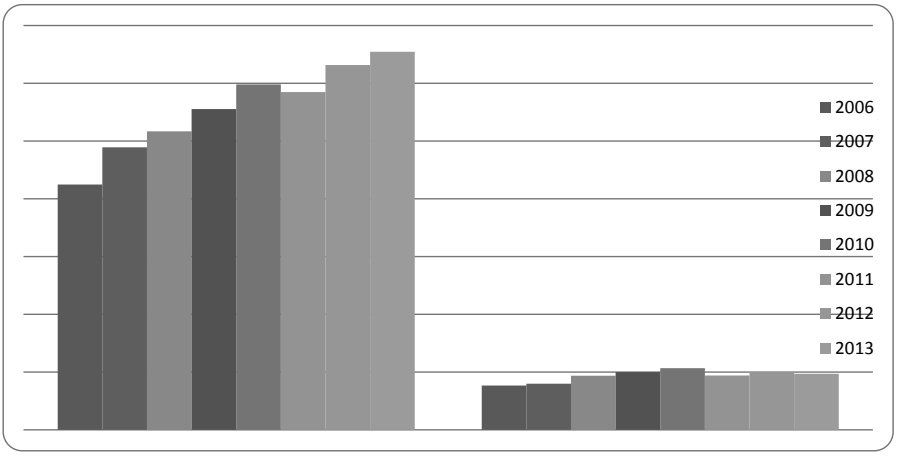

Неке заједничке одлике угрожених, старијих корисника ЦСР

Укупан број евидентираних старијих корисника социјалне заштите у ЦСР, у 2011. години, био је 94.058, што значи да је око 7,5% становника старијих од 65 година у систему социјалне заштите. У 2012. години, тај број је 99.425, а у прошлој – 2013. години у систему је 96.964, односно око 7,7% из категорије становника 65+. Међу старијим корисницима има знатно више жена, скоро две трећине (62,8%), што је природно с обзиром да је њихово просечно трајање живота дуже. У старосној структури доминирају старији од 70 до 80 година (40,1%), а рапидно расте учешће најстаријих старих са 80 и више година, које је у посматарном периду веће од четвртине (27,8%). Анализа флуктуације старијих корисника ЦСР, на годишњем нивоу, указује да је за нешто мање од половине случајева пасивизираних предмета, смрт корисника била разлог затварања предмета (44,5%). Међутим, истовремено, има више од половине пасивизираних предмета старијих корисника који су систем социјалне заштите напустили из разлога који нису познати.

Заједничка одлика за више од половине старијих корисника (55,45%) је, такође, да су релативно ниског образовног нивоа. Често, немају никакво образовање или имају само непотпуну основну школу. С тим у вези је и неповољни радни статус старијих корисника ЦСР, односно мање од половине њих има статус пензионера (44,2%). Међу старијим корисницима има више жена, а са сеоских подручја више је жена у тешком здравственом стању. Према месту сталног пребивалишта чињеница је да у селу где су инфраструктурни услови лошији (путеви, саобраћај,

услуге) живи око половине укупног броја старијих корисника социјалне заштите (48,09%).[18]

4.3.1. Положај старијих који се јављају у ЦСР због сиромаштва

Утврђен је тренд постепеног смањења доступности новчане и материјалне подршке за старије особе који се обраћају ЦСР због недостатка прихода, односно, материјалне оскудице, а обрнуто, постепено је повећана доступност за друге генерације корисника, нарочито одрасле особе. На пример, после доношења новог Закона о социјалној заштити (2011-2012) нагло опада број старијих корисника сталних новчаних социјалних помоћи. По подацима из ЦСР за 2012. годину, само је 12% старијих особа од укупног броја корисника новчаних давања (295.726). То је категорија која је иначе у старосној структури корисника новчаних давања најмање заступљена.

Графикон бр. 2: Структура корисника (носилаца) новчане социјалне помоћи по старости

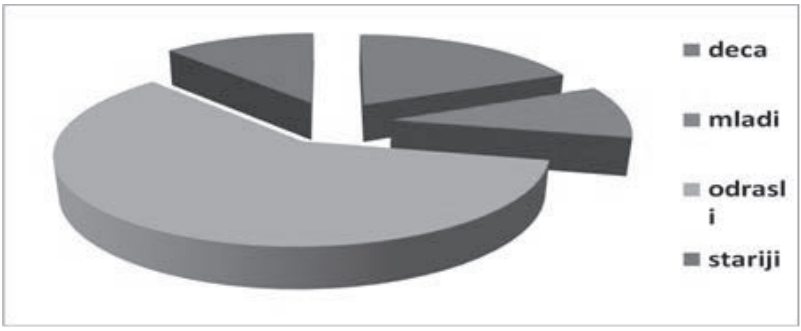

Истовремено, највећи број старијих корисника новчаних па и натуралних давања који су били предмет дијагностичке стручне процене њихових животних тешкоћа у ЦСР, указује, да је управо материјална оскудица проблем који их највише угрожава. Посматрано са аспекта врсте давања (сталне и једнократне новчанепомоћи), доминирају корисници једнократних помоћи. Познато је да једнократне новчане помоћи нису и не могу бити гарант било какве, па ни елементарне сигурности већ су само хитно решавање неког конкретног и појединачног проблема материјалне угрожености корисника и/или њихове породице. По намени једнократних помоћи, у прошлој, 2913. години, трошкови лечења су

[18] У 2013. години ово учешће је порасло до 61%.

убедљиво на првом месту, док је годину пре тога (2012. године), приоритет имала исхрана.

Графикон бр. 3: Структура по врстама новчане помоћи старијим корисницима

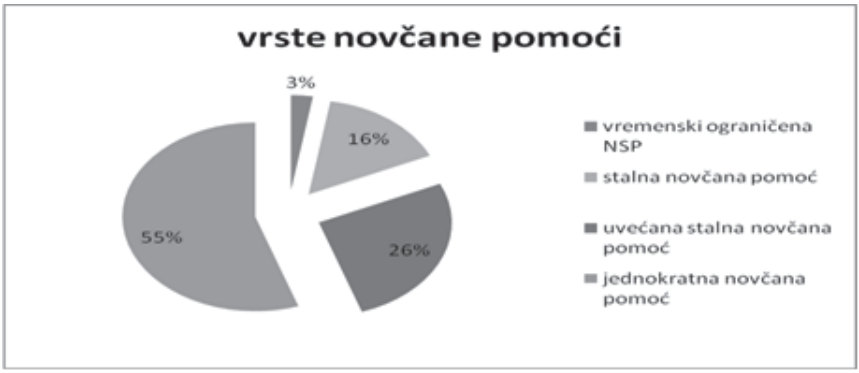

Редовну или сталну НСП, добија 16%, а нешто је веће учешће старијих је у остваривању права на увећану сталну новчану помоћ и износи 26%. Овај однос је очекиван, с обзиром на врсте ризика или социјалне угрожености старијих особа. Они често живе у самачким и старачким домаћинствима без адекватних прихода и без непосредне подршке породице, због чега увек изложени ризику болести и неспособности. Положај старијих чије се породице јављају у ЦСР због ризика од сиромаштва скоро увек су жртве и више врста других депривација или изолованости, односно, усамљености и социјалне искључености.

Уз све поменуте показатеље, када су у питању сиромаштво и новчана давања, стручњаци ЦСР су, такође, приметили појаву дискриминације старијих корисника у односу на друге генерације[19], односно, да је положај старијих знатно неповољнији од укупне популације корисника који се јављају са сличним ризицима: када су у породичном домаћинству приходи мали или никакви, лоше становање, исхрана, лечење и слично.

[19] Више од 30% анкетираних руководилаца послова у ЦСР у вези са заштитом старијих корисника изјављује да су уочили појаву дискриминације по основу старости у области материјалног обезбеђења.

4.3.2. Положај старијих који се јављају у ЦСР због болести и инвалидитета

Као најбројнија група старијих корисника ЦСР, којима је подршка неопходна због болести и функционалних неспособности на подручју свакодневних животних активности[20] (или услуге дугорочног збрињавања), налази се а приори, у релативно неповољној ситуацији јер је у великој мери доступност подршке мала, иако се динамично развија и дневно расте. Ако говоримо о могућностима које нуди *Новчана накнада за помоћ и негу другог лица у социјалној заштити (ТПН)* она се остварије као право, међутим, број корисника овог права је мали. Уствари, постоје значајни захтеви и препреке у поступку остваривања ове накнаде, чиме сам поступак остваривања постаје дуготрајан и неизвестан. Разлог за то се налази у неодговарајуће оштрим здравственим критеријумима којима се, на иначе спорим и неефикасним здравственим комисијама у Домовима здравља, упорно елиминише огроман број потенцијалних старијих корисника. Корисници новчаног давања ТПН су обично сиромашне старије особе, код којих су карактеристична функционална ограничења у свакодневним животним активностима. За немогућност функционисања на независан и самосталан начин постоји право на увећан додатак за помоћ и негу другог лица (УТПН). Међутим, по пооштреним медицинским критеријумима лица која немају „оштећења по једном основу 100%“ не могу остварити право на тај додатак, без обзира што не могу самостално да функционишу. Резултат тога је да број старијих (као и одраслих) корисника ТПН и УТПН, од 2010. године, континуирано опада и све више старијих одустаје од захтева за овим правом. У прошлој, 2013. години, највише одбијених захтева у ЦСР су управо захтеви за остваривање права на ТПН или УТПН.

[20] Под свакодневним животним активностима се подразумевају следеће активности које спадају у дневно самозбрињавање: устајање/легање, облачење/свлачење, лична хигијена, храњење. Поред ових постоје и ИНСТРУМЕНТАЛНЕ дневне активности у које се укључује транспорт, куповина намирница, припрема хране, разне врсте асистенција.

Табела бр. 2: Кретање броја корисника са инвалидитетом на евиденцији ЦСР и учешће старијих особа са инвалидитетом, у периоду 2006-2013.

Корисници ОСИ	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Старије особе са инвалидитетом	35.328	38.297	45.240	47.992	50.151	36.349	35.868	30.696
Укупно ОСИ	84.017	95.976	99.226	105.029	110.210	85.580	85.879	77.431
Индекс кретања укуп-ног броја ОСИ	100	114	118	125	131	102	103	92
% учешћа старијих у групи ОСИ	42,0	39,9	45,6	45,7	45,5	42,4	41,7	39,6

Извор: Републички завод за социјалну заштиту – Синтетизовани извештај о раду ЦСР за 2014.

Смештај у дом стагнира али је такође, у јавном сектору социјалне заштите, старијем грађанству, углавном, недовољно доступан – било због ограничених капацитета, цена или дестинације домова. Број старијих који користе услугу смештаја је још увек испод 1% од броја становника старијих од 65 година. У складу са савременим приступом старењу у највећем броју случајева најповољнија солуција је да су старији у својој кући, уз коришћење услуга у локалној заједници што је, такође, још увек, велики изазов. Према Закону о социјалној заштити, то је изазов пре свега, за одговарајућу локалну самоуправу, јер је обезбеђивање потребних локалних услуга за старије особе њена обавеза.

У већем броју локалних заједница (општина и градова) постојећа понуда је скромна, мала по обиму услуга, а посебно, по врсти услуга. Због тога је евидентиран број корисника локалних услуга такође на ниском нивоу, око 1% од броја становника старијих од 65 година, иако још постоји и веома динамичан тренд пораста. Понуда услуга је ограничена и због скромних капацитета у локалним заједницама (финансијских и других материјалних услова) – општинама, али и у неким градовима у Србији. Стога су подршке у виду донација и пројеката драгоцене.

У актуелном окружењу очигледно је, да ће старији ускоро, бити препуштени на милост и немилост неконтролисаном сивом и црном тржишту разних локалних услуга у приватном сектору. Посебно забрињава, потпуно одсуство неких важних дневних услуга као и разних алтернативних видова смештаја и збрињавања старијих особа. Премали су и капацитети дневног боравка за старије особе, као разне варијанте заштићеног и социјалног становања и слично, а у неким срединама уопште и непостоје.

Графикон бр. 4: Кретање броја старијих особа са инвалидитетом на редовној евиденцији ЦСР у периоду 2006-2013.

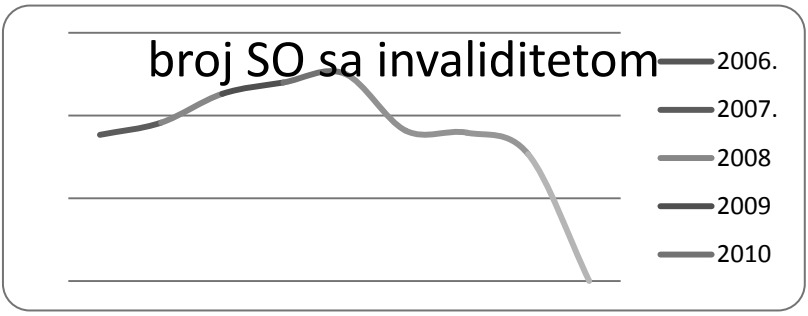

4.3.3. Положај старијих који се јављају у ЦСР због дискриминације и/или насиља

Појава дискриминације и/или насиља над старијима је у више истраживања утврђена на нивоу опште популације старијих у Србији. Утврђено је да искуство насиља има најмање 4% од укупног броја старијих становника. У 2012. години (закључно са 01.10.2012), у 1.023 породице је пријављено насиље над старијима, а у нешто мање од половине тог броја (491 породица, односно 47,9%) је и утврђено насиље над старијима**.** У ЦСР је на пример, у 2011. години евидентирано укупно 748 старијих жртава насиља, а то чини 0,05% од броја становника (65+) у Србији. Утврђени број је чак 80 пута мањи него што је обим појаве дискриминације и/или насиља над старијима утврђен у истраживањима у општој популацији старијих (4%). Ипак у периоду 2006-2013. година, сем у последњој 2013., години, број евидентираних старијих жртава насиља бележи стални раст.

Појава дискриминације старијих корисника се међу стручњацима још увек се углавном не препознаје као феномен у социјалној заштити, Ова констатација важи и за ЦСР и за институционалну заштиту. Највише жртава насиља међу старијима је, 2011. године, пријављено у региону

Београда (232), следе Шабац – 53, Краљево – 40 и Трстеник – 27. Са друге стране, у Републици Србији има укупно чак 60 општина у којима, у посматраном периоду, није било евидентираног ниједног случаја старијих особа – жртава насиља, док је у 14 општина за девет месеци рада евидентирана само по једна старија особа, жртва насиља.

Графикон бр. 5: Кретање броја евидентираних жртава насиља, старијих особа у периоду од 2007 до 2013.

Иако у већини случајева демантују појаву дискриминације и насиља над старијима, један број стручњака у ЦСР је ипак констатовао да дискриминација по основу старости и према старијима постоји и да се у ЦСР јавља, најчешће, у области материјалних давања као и у области њиховог информисања. Старијима, најчешће, нису чак ни физички доступни објекти ЦСР, или, из неких објективних или субјективних разлога ни медији, на којима се ЦСР повремено и/или недовољно оглашавају**.** Иако је појава дискриминације и/или насиља у третману ЦСР новијег датума, позитивни помаци се у пракси заштите жртава насиља најмање примећују у социјалној заштити старијих. Има проблема у пракси, а старије жртве насиља нису ни законом заштићене адекватно јер је њихов статус изједначен са статусом одраслих особа и без признавања специфичне рањивости старијих.

4.4. Ресурси за остваривање социјалне заштите старијих

Кадровски ресурси

У центрима за социјални рад се у раду са старијим корисницима ангажује око трећине запослених (или око хиљаду радника). Од тога, половина стручњака ради истовремено и са свим одраслим корисницима, а друга половина, најчешће у малим ЦСР, са свим узрастима корисника. У установама за смештај одраслих и старијих особа запослено је око 4,5 хиљада радника међу којима је само 5,8% радника социјалне струке. Ниво ангажовања стручњака социјалне заштите је свакако мањи од потреба, али је на нивоу одрживости система социјалне заштите.

Просторни услови

Физички услови за рад у ЦСР (простор, опрема) углавном не одговарају раду са теже покретним и болесним старијим особама. Значајна сметња је и што већина ЦСР нису, у потпуности, ни физички приступачни објекти. У установама за смештај одраслих и старијих корисника

социјалне заштите такође, постоји проблем са структуром капацитета у којој недостају собе са једним, два и/или највише три кревета. И број места на нивоу једног дома је превелик – далеко већи од 100 места, што је законски максимум по једном дому.

4.5. Анализа неких ефеката досадашње примене Закона о социјалној заштити

Реализована студија Републичког завода за социјалну заштиту и Студија невладине организације Амиту и СИПРУ Тима јасно су указале да су услови живота старијих корисника социјалне заштите погоршани. Резултати испитивања показали су да је положај старијих постао тежи применом новог Закона о социјалној заштити, иако су обећања и очекивања била обрнута – да ће се са применом одговарајућих прописа „обезбеди већи обухват сиромашних старијих грађана".

У студији НВО *Амиту*, као главни аргумент, наводе се подаци да је обухват корисника новчане социјалне помоћи већ у 2011. години, порастао код свих добних група (у просеку за 22%), сем код старијих корисника код којих је смањен за 11%. Тај тренд, тврди се у Студији, настављен је и у следећој, 2012. години. И даље се смањује обухват старијих корисника новчаних социјалних помоћи, за наредних 14,3%. Због тога и НВО и сви други актери социјалне заштите препоручују измене и допуне у одговарајућим члановима Закона о социјалној заштити. Намера је да се пре свега, исправе неправде према старијима у вези са материјалним давањима.

4.6. О дугорочном збрињавању старијих

Пошто је истраживањем констатовано и закључено, да модели сарадње између сектора или ресора у оквиру концепта дугорочног збрињавања старијих у Србији тренутно не постоје, сем часних изузетака, предлог за приоритет је коначно дефинисање концепта дугорочног збрињавања старијих и повезивање услуга и људи у јединствен и ефикасан систем дугорочног збрињавања старијих у коме ће квалитет услуга бити стално присутан и строго контролисан. Сарадња се мора остварити на нивоу одговарајућих министарстава а пре свега два: Министарства рада, запошљавања и социјалне политике и Министарства здравља. Механизме сарадње треба користити да би се дефинисали и стандарди за интегрисане услуге, увела нова организација пружања услуга и обезбедило евидентирање пружених услуга које припадају области дугорочног збрињавања. Такође, треба да се дефинишу и имплементирају и модели одрживости ових услуга. Европска пракса је шаренолика, али постоје

и корисне заједничке карактеристике у пракси дугорочног збрињавања старијих особа у већини земаља ЕУ. У домаћим условима постоје одређена добра искуства неких локалних заједница која упућују на добар начин успостављања сарадње и комбиновања здравствених и социјалних услуга на нивоу корисника, а читава делатност се обједињено прати и стално унапређује.

4.6.1. О потребама старијих за дневним услугама социјалне заштите у локалној заједници

Према подацима из истраживања, као и из изјава стручњака у ЦСР, само мали број старијих особа које имају потребе за дневним услугама у заједници успева да ове потребе и задовољи. Потребе које су утврђене истраживањима показују да постоји чак 25% грађана старијих од 65 година (што би данас било око 312 хиљада) од којих ипак, већи број има потребе за услугама социјалне заштите у заједници само повремено. Али, процене потреба за дневним услугама социјалне заштите или збрињавања континуирано и свакодневно има, такође, утврђени број непокретних старијих пацијената. Ови се бројеви крећу од 27 хиљада (МЗ, 2007.), па све до 79 хиљада, зависно од дефинисања здравственог или функционалног стања потенцијалног корисника. Са друге стране, обухват особа старијих од 65 година које користе дневне услуге социјалне заштите у локалној заједници углавном је око 10, чак, и 11 хиљада, а укупно на нивоу старијег становништва то је мало и у овом моменту је још испод 1% старије популације[21].

4.6.2. Развој локалних услуга дугорочног збрињавања

Чињеница је да постоји и недовољна свест о потребама и огромна разлика између потреба за дневним услугама социјалне заштите у заједници или услуга дугорочног збрињавања и броја потенцијалних корисника тих услуга. Међутим, утврђен је неспорно и динамичан развој дневних услуга социјалне заштите у локалној заједници. Развијено је десетак врста услуга, а услуга „Помоћ у кући“ је најфреквентнија. Неке од услуга тек треба да добију одговарајући замах у развоју, пре свега, дневни боравак као услуга предвиђена за болесне старије, али и одрасле особе. Основни предуслов за развој свих услуга је и даље, упркос постигнутим почетним резултатима, обучавање и усавршавање запослених у социјалној заштити и старијих, а у јавности и медијима – стално по-

[21] Обрнуто од овог податка 1% за Србију, у неким развијеним земљама као што су земље Бенелукса, у неким државама чак 30% старије популације користи редовно неке од услуга дугорочног збрињавња или ЛТЦ.

дизање нивоа информисаности и свести о потребама и правима старијег становништва.

4.6.3. О ефектима и потенцијалу за развој услуга

Резултатима у развоју услуга у заједници, Србија је на путу да се приближи земљама у којима се старијим особама услуге успешно обезбеђују у локалној заједници. До сада је остварен капацитет услуга у локалним заједницама, у пружању услуге „Помоћ у кући“ на нивоу капацитета у домском смештају. Међутим, још увек је велики број општина (58) у којима се још није развио овај реформски преокрет са институционалне заштите на социјалну заштиту у локалној заједници. Још се тешко прихватају позиви на развијање различитих врста услуга у заједници тако да што више одговарају аутентичним потребама старијег становништва и обезбеђивање њихове што веће одрживости и доступности. Са становишта социјалне структуре становништва, морало би бити јасно да положај старијих грађана у Србији не дозвољава да се услуге социјалне заштите у локалној заједници тек тако „гурну“ на приватно тржиште и да се тиме великом броју старијих онемогући њихово коришћење.

***

У сва три испитивана подручја ризика који погађају старије кориснике – прво, сиромаштва, друго, болести или инвалидитета и треће, дискриминације и насиља, положај старијих корисника социјалне заштите је актуелно неповољнији од просечног положаја корисника социјалне заштите. У наредном периоду, у складу са усвојеним стартешким документима и савременим приступом старењу, сви који се баве заштитом и подршком старијим лицим треба да настоје да одговарајућим мерама остваре равноправнији положај старијих у односу на положај других корисника система социјалне заштит, у целини, а посебно по основу сва ова три ризика .

АНАЛИЗЕ И ИСТРАЖИВАЊА

Снежана Тасић,
дипломирани социјални радник, Врање

ЕПИСТЕМИОЛОШКЕ ОДЛИКЕ ЕТИЧКИХ ПРИНЦИПА СОЦИЈАЛНОГ РАДА

Резиме

Примарни циљеви рада су *дескрипција и критичко разматрање* епистемиолошких обележја етичких принципа социјалног рада, кроз њихово дијалектичко повезивање са осталим теоријско-методолошким сегментима науке социјалног рада – општом социјалном парадигмом, предметом, вредностима и методама. Услов тога је свакако циљно аналитичко-синтетичко промишљање научне заснованости тих принципа који су се, углавном, без етичке фундираности у нашој науци до скора (у одсуству развојне етике социјалног рада) дефинисали. С тим у складу, као циљеви планирају се *класификација и типологизација,* које би требало да етичке принципе социјалног рада прво *дефинишу, појмовно категоријално обраде,* а онда *уреде и логички класификују,* поштујући специфичност њихове етичке садржине у односу на њихове остале крајње сложене и противуречне аспекте.

Кључне речи: епистемиологија, етички принципи, теорија социјалног рада

1. Увод

Квалитативни садржај епистемолошке структуре, свакако представља једно од фундаменталних питања науке социјалног рада, које од самих почетака њеног теоријског заснивања, у различитим формама и контекстима, заокупља истраживачку пажњу. При том се као незаобилазан предмет истраживања, логиком дијалектичког сагледавања науке социјалног рада као логичко-сазнајне целине, намећу њени теоријско-

методолошки принципи који представљају њен есенцијални сегмент. Научно појашњење принципа социјалног рада детерминисано је њиховом сложеном и крајње противуречном природом, која се може сазнајно разлучити само ако се појми у контексту њене међусобне условљености са осталим сегментима науке социјалног рада.

2. Етички принципи

Као лако разумљива илустрација, често се поменута епистемолошка целина науке социјалног рада, где се као сегмент јављају и принципи, разматра шема, која уопштено представља међусобно условљене сегменте науке социјалног рада, који се као теоријско засебне, а неодвојиве истраживачке целине, међусобно прожимају и у теоријско-методолошкм контексту нужно синергички изучавају. Шема изгледа овако:

технике
*
методе
*
принципи
*
вредности
*
предмет
*
оппшта филозофска парадигма

Из овог шематског приказа да се уочити место и значај принципа социјалног рада у научној структури.

Ту се, уз услов познавања епистемолошких законитости, принципи социјалног рада могу гносеолошки ваљано разлучити под условом њиховог сагледавања као директних теоријских изданака најопштије филозофске парадигме, самог научног предмета и вредности, с чим у складу, они даље непосредно детерминишу теоријско уобличавање и практичну примену метода и техника социјалног рада. У том контексту може се схватити и Хегелово поимање принципа садржано у следећем цитату: „Принцип, тако и начело, закон јест нешто унутрашње, што као такво, колико год да је оно у њему истинито, није потпуно збиљско. Сврхе, начела итд., у нашим су мислима, тек у нашој унутрашњој намјери, али још нису у збиљи. Што је по себи (an sich), то је могућност, моћ, али још није из унутрашњости дошло до егзистенције. За збиљу мора још придоћи и

један други моменат, а то је дјеловање, реализација, а њихов је принцип воља, људска дјелатност уопште“.

Јасније исказано, принципи се, као епистемолошки изграђене споне налазе између опште теоријско-филозофске парадигме и методолошке примењивости социјалног рада. Та кохезивна улога принципа у складу с којом они обједињавају теоријско-филозофско, са једне стране и, практично-примењиво (методолошко-методичко) са друге стране, нужно их, са позиција теорије сазнања, доводи у корелацију са сваким од епистемолошких димензија науке социјалног рада. У том смислу, општа филозофска парадигма (хуманистичко-егзистенцијалистичка, системско-еколошка, радикална, педагошко- социјална или која друга) непосредно се својим кључним теоријским поставкама одражавају на дефинисање конкретних принципа социјалног рада.[1]

Принципи се, дакле, диференцирају из глобалних теоријских полазишта-парадигми, логично синтетишући искуства њихових извора, од чијег сиромаштва и ограничености, или богатства и теоријске пуноће директно зависи њихов епистемолошки квалитет. Осим тога, *принципи рефлектују саму есенцију предмета* науке у чијој се служби заправо налазе, што се очитује у њиховом потенцирању различитих предметно-садржајних аспеката делатности социјалног рада, попут солидарног задовољавања људских потреба, подстицаја самопомагања, уважавање слободног избора, поштовања личности корисника услуга, чувања професионалне тајне и сл. Принципи социјалног рада су *неодвојиви и од вредности*, као задатих будућих пројекција константног преображавања кроз негирање тренутно постојећег, које чини бит истинског социјалног рада, који (у различитим појавним формама праксе – третман малолетних преступника, токсикомана, брачне проблематике, деце без родитељског старања и сл.), стреми човековом самоусавршавању.

Принципи социјалног рада су чврсто повезани и са *методама и њима саобразним техникама*, што исходи из чињенице да метод као (најједноставније схваћен) *пут којим се креће* и *начин смишљеног и планског поступања при раду* представља основ методичности, која почива на тоталитету устаљених образаца, поступцима (начинима извођења) и сврхама. У том смислу, *устаљени обрасци* и *сврхе*, чине заправо квалитативни основ принципа, што методе и принципе у епистемологији науке социјалног рада и чини дијалектички неодвојивим.

[1] Granter, E. *Critical Social Theory and the End of Work*, Surrey: Ashgate Hayashi, R. Okuhira, M. 2008.

Теоријско одређење принципа социјалног рада, мора у обзир узети мноштво варијанти значења термина: *принцип,*[2] кога су још антички филозофи природе, обележавајући природну универзалност, па стога и најопштија праначела свега постојећег – употребљавали. Иначе, ова лексема се широко примењује у науци и у свакодневној комуникацији и има више сродних језичких значења која се у неким варијантама могу сматрати синонимима. У том смислу, термину принцип најближи је *термин начело*, који у српском језику са словенским кореном, етимолошким раздвајањем на њене саставне делове, добија двоструки основ за тумачење. Следи да појмови тога значења обавезно *изражавају зачетак, изворно полазиште, исходиште свих појмова који се на њима логички заснивају*, односно из њих произлазе. Истовремено, самом структуром речи као да у типичном дијалектичком парадоксу, идентитета почетка и краја, начела имају синоним *идеје водиље*.[3]

У том духу, следбеник Џона Лока француски филозоф Етјен Кондијак (1715-1780) ће принцип схватити као „синоним почетка“ што је обрадио у својој посмртно штампаној *Логици*, књ. друга, свеска шест. С тим се, у основи, слаже и већина других мислилаца који термин „принцип“ доводе у семантичку везу са појмовима почетка, порекла, прабића, почела, извора, праизвора, творства, начелних ставова, мисаоних основа, основних узрока, мисаоно творачке подлоге и темеља, основних правила, основних појмова или основних учења неке науке.

Поједини теоретичари, шире схватајући појам принципа, сазнајно оперишу термином *парадигма,* попут P. Leonarda, подразумевајући под њим шири концеппт кога творе претпоставке, теорије, веровања, вредности и методе, које стварају посебан и пожељан поглед на свет[4].

Из реченог следи, да ће принципи социјалног рада бити схваћени као *парадигматична полазна становишта – „идеје водиље“, оличене у форми основних теоријско-методолошких правила, упутстава и операционалних образаца* иманентних професионалном социјалном раду.

Као њихова кључна одлика приметна је изразита сазнајна сложеност и међуусловљеност са осталим компонентама епистемолошке структуре науке социјалног рада, при чему се, као њихови аспекти (који их и чине сложеним) намећу гносеолошка, онтолошка, методолошка, аксиолошка, етичка и естетичка димензија.

---

[2] Bunge, M. *Finding Philosphy in Social Science*, Volume 2, New Haven/London, Yale University Press. 1996.

[3] Термин принцип (лат, principium) означава „нарочито начело по којем човек живи и ради“ Вујаклија, *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, 1980. стр. 745.

[4] Дејвид Хов, *Увод у теорију социјалног рада*, Београд, стр. 1997. 40.

Међутим, у науци социјалног рада, до данас овом, свакако једном од фундаменталних питања, није посвећена довољна пажња. Логично је запитати се зашто теорија и методологија социјалног рада нису у пуној мери темељно обрадили указану вишеслојност принципа социјалног рада? Та дилема отвара, преко принципа, питање опште *епистемолошке (не)изграђености* науке социјалног рада, коју директно условљава природа опште филозофске парадигме, као и њени теоријски извори, од којих потенцијално зависи сазнајни квалитет обрађених вредности, моралне проблематике, као и конкретно заступљене методе.

Не улазећи овде у дубља апсолвирања изнете недоумице о епистемолошким одликама науке социјалног рада, само је потенцирамо у сагласју са евидентном чињеницом да се феномен човекове (не)моралности априори налази у самом језгру професионалног социјалног рада[5], чија научна утемељеност захтева нужно дискутабилно преиспитивање. То, наравно, у обзир мора да узме и етичке принципе који су предмет овога рада, уз подвлачење чињенице да они (или поједине њихове димензије, антиципације и мање или више препознатљиве форме) датирују у нашој науци социјалног рада већ више од пет деценија. Међутим, што је од посебног значаја за овај рад, научно бављење етичким принципима социјалног рада у нас, све до недавно (Фус: Етика социјалног рада) било је лишено етике као филозофске дисциплине чији је предмет људски морал.

Сазнајна логика налаже, с тим у вези, теорији социјалног рада дилемско просуђивање о томе какви су епистемолошка утемељеност и квалитет конкретно етичких принципа социјалног рада (с појединцем, групом или у заједници), које је, у пет деценија дугом развоју, наука социјалног рада „фундирала“ и методички примењивала без коришћења мисаоних искустава етике – филозофије морала?! У одсуству ваљано засноване етике, у области социјалног рада још увек, уместо развијања моралних парадигми – принципа у богатим рефлексијама њихове вишеслојности, доминирају преуски сегменти *деонтологије*, који у први, а погрешно и једини план, врло сложене моралне проблематике, фокусирају једино *моралне дужности*.

Последице таквог приступа екстремно симплификују етичке принципе социјалног рада, који се често и не дефинишу као посебан теоријски садржај, или се минимизирају на узгредне квази етичке сегменте, без икакве епистемолошке, научно постулиране основе.

---

[5] Душан Петровић, Томислав Седмак, *Методе групног социјалног рада*, део: *Основне вредности групног рада*, Београд, 1977. стр. 65-68.

Нажалост, реткост нису ни баналне етичке импровизације кроз препричавање наводно за етичку анализу илустративних примера из праксе, као и у различитим контекстима теорије и праксе социјалног рада, обиље материјалних грешака праћених неодговарајућом терминологијом.

Због свега тога, етички принципи социјалног рада базирају се на сазнајном искуству моралне филозофије[6] која се темељи на четири (диференцирана, а међусобно уско повезана) фундаментална етичка питања, која се кроз читаву историју етичке мисли утемељују управо кроз конституисање и развој следећих појмовно-категоријалних садржаја:

– *питања сврхе (циљева и смисла) морала*;

– *питања о извору морала*;

– *питања о начину успостављања морала*; и

– *питања о делатним облицима морала*.

Са њима у вези, диференцирању основних појмова етике социјалног рада од значаја за развој њених принципа[7] допринеће и кратак осврт на *питање људских права* и *деонтолошке аспекте професионалног етичког кодекса.*

Зарад кратке илустрације, као conditio sine qua non озбиљно дефинисаног предмета – етичких принципа социјалног рада, морају се као његови конститутивни сегменти искуствено уважати круцијални етички *принципи добра и зла, као и принципи блаженства (еудајмонизма), задовољства (хедонизма) и корисности (утилитаризма*) који изражавају саме *сврхе моралног делања.*

Њима комплементаран је и *извор морала* појмљен у етичкој категорији *слободе* и њој саобразној *слободној вољи,* која чини предуслов *слободе избора* (социјалних радника и корисника њихових стручних услуга), иначе врло битног етичког принципа у социјалном раду.

Од посебног значаја за свестраније бављење етичким принципима социјалног рада је и довођење с њим у везу *начина успостављања морала*, који актуализује појмове *моралног карактера, мотива и уверења, моралне импутације, кривице и санкције, моралну заслугу, стид, кајање* и *праштање* као исходишта моралне *свести* и *савести*.

За *делатне облике морала*, не би било погрешно рећи да су бит за епистемолошко фундирање етичких принципа социјалног рада, с обзиром да се практикују у форми *моралних врлина и порока, моралних дужности, моралних закона, моралних вредности и моралних норми*.

---

[6] Healy, L. *Universalism and Cultural relativism im Social Work Ethics*, International Social Work, god. 2004. br. 50. 1, 11-26.

[7] Harrington, D. Dolgoff, R. *Hierarchies Of EethicalPrinciples for Ethical Decision Making in social Work*, Ethics and Social Welfare, god. 2008. 2,2, str. 163-196.

Такође, у обзир треба узети и *етику људских права* тј., њихов *појам, стандарде и етички противуречан индивидуализам,* као и *деонтолошке принципе професионалног кодекса социјалних радника.*

Овако теоријска прецизност која са позиција етике – филозофије морала, у разматрање узима етичке принципе социјалног рада у њиховој сазнајно-примењивој вишеслојности и тоталитету, може науци социјалног рада (теорији и пракси) пружити епистемолошки бољитак у смислу дефинисања и развијања феномена људске моралности који се налази у самој бити ове специфчне људске делатности

Примарно су фокусиране теоријске одлике етичких принципа социјалног рада иманентне публикованој литератури која се бави питањем принципа социјалног рада и њеним импликацијама примењивости на територији Србије.

Литература

Аурелије Марко, (2004). *Самоме себи*, предговор Милош Ђурић, превео Вилхар Албин, Дерета, Београд.

Аристотел, (1958) *Никомахова етика*, Култура, Београд књига 7.

Addams. J. (1902), *Democracy and Social Etbics*. Reprint, University of LLinois Press, 2002.

Association of Social Workers in Turkey (n. d.), Ethical Principles and Responsibilities of Social Workers. www.ifsw.org (12 May 2009).

Australian Association of Social Workers (2002), *Code of Etbcis*, Barton ACT, Australia: author.

Adams, R. Dominelli, L. Payne, M. (Eds.), *Social Work Futures*. Basingstoke: Palgrave Macmillan (223 – 236).

Askeland, G. A. Payn, M. (2006), Social Work Educations Cultural Hegemony. *International Social Work* 2006, 49, 6: 731 – 743.

Aldred, R. (2008), Ethical and Political Issues in Contemporary Research relationships. *Sociology*, 42, 5: 887 – 903.

Буха Алекса, (1986), *Етика њемачког класичног идеализма*, Свијетлост, Сарајево.

Bunge, M. (1996): *Finding Pbilosopby in Social Science*, New Haven, london Yale University Press.

Кочовић, Д. (2007), *Социјална политика,* Београд.

Лукић, Р. (1995), *Социологија морала,* Завод за уџбенике и наставна средства – БИГЗ, Београд.

Недељковић, Д. (1982), *Етика Иии део. Дијалектика моралног искуства,* Научно дело, Београд.

Недељковић, И. Растимир, (1997), *Социјални рад на врелу хумане свести и савести,* Социјални рад и социјална политика, Зборник радова Иии, ФПН Београд.

Недељковић, И. Растимир, (1982), *Социјални рад, прилог студијама начцних основа,* Београд.

Петричковић, М. (2006), *Теорија социјалног рада,* Социјална мисао, Београд.

Петричковић, М. (1999), *Начела социјалног рада у предању социјалног рада,* докторска дисертација, ФПН, Београд.

Петричковић, М. (2007), *Епистемиолошка површност савремене науке социјалног рада,* ФПН, Годишњак, бр. 1, Београд.

Петричковић, М. (2003), *Увод у етику,* Нови Сад.

Стакић, Ђ. (2004), *Етичке дилеме и изазови социјалног рада, приручник за стручњаке у социјалној заштити,* Издавач – Министарство рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије, Београд, Филаделфија, Њујорк.

ИЗ ПРАКСЕ ЗА ПРАКСУ

**Радомир Јевтић, дипломирани специјални педагог,
председник Удружења „Корак напред“**

ТЕШКОЋЕ У ЛИЦЕНЦИРАЊУ ПРУЖАЛАЦА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Један од важних праваца реформе система социјалне заштите, који је утемељен у новом Закону о социјалној заштити, јесте, између осталог, развој квалитетних социјалних услуга, које се обезбеђују кроз поступак наручивања, а од стране лиценцираних пружалаца. Тако успостављени социјални сервиси у локалној заједници, одговорили би потребама рањивих група, допринели побољшању квалитета живота и обезбедили континуитет и одрживост услуга.

Као предуслов томе, у складу са Закона о социјалној заштити, неопходно је спровести процес лиценцирања и кроз њега обезбедити лиценциране пружаоце услуга, чиме би се створили услови и за плурализам пружалаца услуга у систему социјалне заштите.

Све је лепо замишљено и прописано!

Међутим, прва искуства указују да се процес лиценцирања не одвија на очекиван начин, бар када су у питању организације цивилног друштва, као пружаоци услуга. Део организација цивилног друштва, који се годинама уназад бавио успостављањем и пружањем услуга као пројектним активностима, упозоравао је на одређене могуће тешкоће које могу бити претња процесу лиценцирања, али бар до сада, понуђена аргументација није наишла на разумевање.

У намери да илуструјемо тешкоће и нелогичности са којима се у пракси суочава једна организација цивилног друштва, желимо да вас упознамо са искуством удружења „Корак напред“ из Крушевца, које није у прилици ни да започне процес лиценцирања за пружање једне, по свему, иновативне услуге. Реч је о услузи „Дневни боравак за децу и младе

са проблемима у понашању“, у Крушевцу, која се успешно спроводи у локалној заједници, од 2009. године, и која је на више нивоа оцењена и награђена као пример добре праксе.

Све тешкоће са којима се, на самом почетку лиценцирања, суочио пружалац услуге, могу се поделити у три групе:

1. Услов пружаоцима услуга социјалне заштите у локалној заједници за обезбеђење структуралних стандарда за простор који није у власништву организације.

Важећим правилницима о лиценцирању и ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, дефинисани су функционални и структурални стандарди за пружаоце услуга. Када су у питању СТРУКТУРАЛНИ стандарди за спровођење услуга социјалне заштите у локалној заједници, које се обезбеђују наручивањем путем јавног позива, њихово обезбеђење не би требало да зависи од пружаоца услуге, него од власника простора који организује и наручује услугу, а пружаоца обезбеђује јавним позивом. У том смислу, потпуно је логично да се од пружаоца услуге захтева задовољење ФУНКЦИОНАЛНИХ стандарда, а не и структуралних, уколико не располаже простором у власништву, јер се услуге најчешће реализују у простору који НИЈЕ у власништву организације, него, најчешће, локалне самоуправе. Тиме би се створили услови за истински плурализам услуга, јер би се подстакле организације да се лиценирањем укључе у „тржишну утакмицу“ и понуде кавлитетније и ефикасније услуге. Постојећим правилником, у погледу обезбеђења структуралних стандарда, изједначени су сви пружаоци услуга у систему социјалне заштите, без обзира на врсту и карактер услуге, па се, у том смислу, траже идентични услови за услуге које се обезбеђују наручивањем (јавним позивом) у локалној заједници на, најчешће, одређен период (годину дана) и услуге које се пружају у институционалним условима (нпр.приватни старачки дом). Или, нпр. лиценца пружаоцу услуге у локалној заједници условљена је одређеним структуралним стандардом (нпр.приступна рампа за особе са инвалидитетом) на који пружалац услуге не може да утиче, а не може ни да га обезбеди, јер НИЈЕ власник простора.

Када су у питању функционални стандарди, они су апсолутно логични и неопходни.

2. Недовољна спремност локалне самоуправе за одрживо финансирање и поверавање услуга социјалне заштите ОЦД..

Иако је иза нас деценија реформе система социјалне заштите, схватања у локалним самоуправама нису се много изменила. Социјална за-

штита, па самим тим и развој услуга, најчешће се посматра кроз материјална давања, а не кроз интерес корисника, како је Законом дефинисано. Локална самоуправа има интерес да издваја за ову област у оној мери и у оне сврхе, колико процени да је њен тренутни политички интерес, па се, у том смислу, мењају и приоритети у развоју услуга, уз занемаривање претходно дефинисаних стратешких опредељења. На организације цивилног друштва се и даље не гледа благонаклоно. Оне се најчешће третирају као „интересне групе", без истинске спремности локалне самоуправе за озбиљну анализу ефеката пружања услуге. Поред тога, локалним властима су интересантне углавном услуге на којима могу да се промовишу, а нпр. корисници, као што су деца и млади са проблемима у понашању, су непопуларни, нису пожељни ни у једној локалној заједници, они нарушавају имиџ локалне заједнице и на њима се не може вршити промоција.

Из наведених разлога, услугама није обезбеђено одрживо финасирање, а услуге које се процене као неопходне, пожељне и (политички) корисне, организују се у оквиру новоорганизованих установа у социјалној заштити, чиме се институционализују, уводе у јавни сектор (нпр. Центар за особе са инвалидитетом) и доводе у зависан положај у односу на локалне власти и политичке утицаје. Руководство се поставља на начин и у поступку као за јавна предузећа и установе (подобни, а не способни), чиме се додатно девалвира ентузијазам организација као истинских пружалаца услуга, а стварни интерес корисника је периферан.

Овоме треба додати и чињеницу да се, најчешће, локалне самоуправе баве развојем социјалне заштите недовољно заинтересовано, некомпетентно и периферно, усмеравајући се на центре за социјални рад, које су, како кажу „и основали у ту сврху".

3. Прикривени отпори ЦСР за поверавање услуга организацијама цивилног друштва као пружаоцима услуга.

Досадашња пракса у организовању, пилотирању и спровођењу услуга социјалне заштите била је у знаку монопола институција и центара за социјални рад. Циљ актуелног Закона о социјалној заштити је обезбеђење квалитетних и ефикасних услуга по принципу плурализма пружалаца услуга, чиме би се институције социјалне заштите демонополизовале.

Међутим, актуелна пракса је другачија: стручни радници са дугогодишњом праксом у организовању услуга, немотивисани за комплексан рад водитеља случаја, негују нескривену амбицију да се и даље, дугорочније, баве пружањем услуга као лиценцирани пружаоци. Таква амбиција је, као прилика (или рупа у закону) дефинисана у члану 64 Закона

о социјалној заштити, који прописује под којим условима се ЦСР може појавити као пружалац услуге („…ако у локалној заједници нема другог лиценцираног пружаоца услуге“).

Искуство овог пружаоца услуге је последица описане праксе: организација, која је осмислила иновативну услугу, спроводила је четири године (у партнерству са ЦСР) у складу са акредитованим програмима, постигла да је препозната као пример добре праксе, презентована и награђивана за иновативност и партнерство – није у стању ни да крене у процес лиценцирања, јер од ЦСР (као формалног носиоца пројектне услуге) не може (ни уз ургенције) да добије потврду или уверење да је била пружалац услуге најмање две године. Можемо да слутимо да је разлог томе управо „конкуренција“ и понуђена могућност из чл.64 Закона о социјалној заштити, који дефинише да се ЦСР може бавити пружањем услуга социјалне заштите „…само у оквиру своје посебне организационе јединице…“.

Оваква пракса је до сада охрабривана у многим локалним заједницама, па је за очекивати да ће постати редовна пракса, посебно када се узму у обзир и интенције локалне самоуправе.

Намера аутора овог текста је да своја и искуства Удружења „Корак напред“ подели са ширим кругом стручне јавности у систему социјалне заштите и да допринос отклањању сметњи за пуну примену Закона о социјалној заштити и у делу спровођења услуга у систему социјалне заштите. Аутор сматра да су наведене аргументације достојне пажње стручне јавности, јер се, у супротном, већ суочавамо са озбиљном претњом да у наредном периоду останемо без значајног броја већ успостављених и афирмисаних услуга.

ИЗ МИНИСТАРСТВА ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД _____

ПРЕДМЕТ: Давање мишљења

Министарству рада, запошљавња и социјалне политике достављан је више пута захтев органа старатељстава за давање објашњења и мишљења у вези улоге и положаја органа старатељства у парничним поступцима за заштиту права детета и лишење родитељског права, односно да ли је у складу са законом да орган старатељства на захтев суда даје мишљење суду у наведеним поступцима за странке које немају пребивалиште нити боравиште на територији органа старатељства од кога суд тражи мишљење, посебно имајући у виду законом одређену месну надлежност органа старатељства. У вези наведеног, обавештавамо вас следеће:

Орган старатељства је специјализовани орган коме су законом поверени послови старатељства, као и одређена јавна овлашћења ради заштите и помоћи породици. Овај орган, слично јавном тужиоцу, има различите улоге у грађанскосудском поступку. Према Породичном закону, орган старатељства је овлашћен да покрене парнични поступак за заштиту права детета или за вршење, односно лишење родитељског права. У тим поступцима, орган старатељства, као тужилац, има положај **странке по дужности**, што значи да има законско овлашћење (право и дужност) да покрене и води парницу о туђем праву или обавези, што је орган старатељства дужан да учини, уколико су за то испуњени законски услови. У том смислу, положај органа старатељства се разликује од положаја странке која покреће парницу за заштиту властитих права.

У вршењу јавних овлашћења, орган старатељства, у складу са чланом 270. Породичног закона, доставља налаз и стручно мишљење на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права. У таквим случајевима, орган старатељства у парничном поступку остварује **функцију помоћног судског тела.**

Дакле, и када у наведеним процесним ситуацијама подноси тужбу и када даје мишљење суду, орган старатељства врши јавна овлашћења, чија реализација није у функцији остварења неког интереса овог органа непосредно, већ је у функцији заштите права и интереса детета и породице, чија заштита, неспорно, представља заштиту јавног, тј друштвеног интереса, која се, такође, остварује и доношењем законите и правилне одлуке суда. И орган старатељства и суд у наведеним поступцима су, у складу са законом, дужни да штите наведене интересе, као друштвено важне. Стога, **мишљења смо да исти орган старатељства може бити у једном парничном поступку и тужилац и давати налаз и стручно мишљење суду,** односно нема законског основа нити је целисходно из више разлога (континуитет у пружању мера и услуга породично-правне и социјалне заштите корисника, квалитет налаза и стручног мишљења, трошкови поступања, поступање органа старатељства ван територије месне надлежности, и сл.) да други орган старатељства даје суду налаз и стручно мишљење. Суд увек има могућност да у наведеним парничним поступцима, у ситуацији када је исти орган старатељства тужилац и давалац мишљења, по службеној дужности, у складу са законом, одређену чињеницу доказује и другим доказним средставима (вештачење, саслушање сведока, итд).

У вршењу наведених јавних овлашћења, орган старатељства је дужан да поступа у свему у складу са законом, уз доследно поштовање стандарда стручног рада, који су, такође, регулисани одговарајућим прописима.

НАЧЕЛНИК
Драган Вулевић

ТУМАЧЕЊЕ ПРОПИСА

Министарству рада, запошљавања и социјалне политике доставили сте молбу за давање мишљења: 1) да ли је за путовање детета на одмор у иностранство са родитељем коме је судском одлуком поверено самостално вршење родитељског права потребна саглсаност другог родитеља детета, и 2) да ли је за путовање детета у иностранство са трећим лицем (баба, деда, ујак стрина, школа) довољна сагласност родитеља коме је судском одлуком поверено самостално вршење родитељског права или је неопходна и сагласност другог родитеља. У вези ваше представке, обавештавамо вас следеће:

Према члану 78. Породичног закона: „Родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности“.

Дакле, у члану 78. Породичног закона су набројана питања која битно утичу на живот детета, али је остављена могућност суду да оцењује као фактичко питање шта су то питања од битног значаја за живот детета у сваком конкретном случају.

Мишљење овог министарства је, да, у смислу члана 78. Породичног закона, *путовање детета на одмор у иностранство са родитељем који по правоснажној судској одлуци самостално врши родитељско право, по својој природи није питање од битног значаја за живот детета*, да би оба родитеља о томе морала заједнички одлучивати, односно да је потребна сагласност другог родитеља. Ово из разлога што се мал. детету таквим поступком не мења место пребивалишта или предузимају радње којима се битно мењају услови за несметан раст и развој. Посебно, ово министарство је мишљења да није потребна сагласност родитеља који, по правоснажној судској одлуци самостално врши родитељско право, ни у случајевима када родитељ којему је пресудом суда о заштити права

детета о одржавању личних односа са родитељем који не врши родитељско право, уређен начин коришћења годишњих одмора, одлучи да са дететом путује на годишњи одмор у иностранство. Ово из истих разлога наведених и у случајевима путовања детета у иностранство на годишњи одмор са родитељем који по судској одлуци самостално врши родитељско право. Уколико је судском одлуком о заштити права детета ограничено право родитеља који не врши родитељско право да са дететом проводи годишњи одмор у иностранству, сагласношћу родитеља који врши родитељско право се таква одлука не може дерогирати.

У случајевима када мал. дете путује у иностранство на школске екскурзије, организована путовања у оквиру културних и спортских друштава ради такмичења или тренинга, довољна је сагласност за путовање у иностранство родитеља који је по правоснажној судској пресуди одређен да самостално врши родитељско право. Ово из разлога што у тим ситуацијама **постоји „формална“ обавеза школе, културних и спортских друштава** да заступају и старају се о мал. детету и задовољавају његове потреба за време путовања и боравка у иностранству.

Када је у питању путовање детета у иностранство са трећим лицем (родбина, пријатељи), претходну сагласност за путовање треба да дају оба родитеља, без обзира којем је родитељу судском одлуком поверено самостално вршење родитељског права. Ово из разлога што у таквим ситуацијама не постоји **формална обавеза „пратиоца“** детета да на било који начин заступа дете или се непосредно стара о задовољавању његових потреба за време путовања и боравка у иностранству. Заједничко одлучивање оба родитеља у таквим случајевима, је значајно јер се на тај начин установљава заједничка одговорност и релевантна процена безбедности детета и сигурности да ће дететове потребе на путовању бити задовољене.

Уједно Вам се извињавамо због дужег трајања поступка давања мишљења овог министарства, до којег је дошло из објективних разлога.

НАЧЕЛНИК
Драган Вулевић

Република Србија
МИНИСТАРСТВО РАДА,
ЗАПОШЉАВАЊА
И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
Сектор за бригу о породици и
социјалну заштиту
Број: 110-00-00453/2013-14
Датум: 19.02.2014.године

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД_____

Предмет: Упутство за поступање

Народна скупштина Републике Србије је 31.08.2012. године донела **Закон о допунама закона о ванпарничном поступку („Сл. гласник РС" број 85/2012),** којим се уређује поступак за утврђивање времена и места рођења.

Чланом 71а. овог закона је прописано: „(1) Лице које није уписано у матичну књигу рођених, а време и место свог рођења не може да докаже на начин предвиђен прописима којима се уређује вођење матичних књига, може суду поднети предлог за утврђивање времена и места рођења (доказивање рођења). (2) Поред лица чије се рођење доказује, поступак за утврђивање времена и места рођења може покренути свако лице које за то има непосредни правни интерес, као и орган старатељства."

Чланом 71б. прописано је: „За утврђивање времена и места рођења месно је надлежан сваки стварно надлежни суд."

Чланом 71в. Прописано је: „(1) Предлог за утврђивање времена и места рођења мора да садржи податке о имену и презимену лица чије се рођење доказује, његовом полу, времену и месту његовог рођења, ако је познато, као и доказе којима се те чињенице могу утврдити или учинити вероватним. (2) Ако постоје, у предлогу за утврђивање времена и места рођења треба навести и друге чињенице које могу олакшати суду да утврди време и место рођења (подаци о родитељима, и другим блиским сродницима чије се рођење доказује, његовом супружнику, школовању, запослењу, промени боравишта и сл. (3) Предлог за утврђивање времена и места рођења које није поднело лице чије се рођење доказује, нити орган старатељства, мора да садржи чињенице из којих произлази да предлагач има правни интерес да покрене поступак за утврђивање времена и места рођења."

Центар за социјални рад, који у смислу одредбе члана 12. Породичног закона врши послове заштите породице, помоћи породици и старатељство, је сходно члану 71а. Закона о допунама Закона о ванпарничном поступку активно легитимисан за подношење предлога за утврђивање времена и места рођења надлежном суду за лица која немају утврђен лични идентитет, односно за лица која нису уписана у матичну књигу рођених. Центар је дужан да, по службеној дужности, одмах по сазнању, предузме радње у циљу утврђивања чињеница неопходних за покретање поступка за утврђивање времена и места рођења и предлогом покрене поступак код надлежног суда за следећа лица:

1. **малолетну децу према којој су предузете мере непосредне старатељске заштите и која се налазе на смештају у установи социјалне заштите или на хранитељству,**
2. **другу децу која нису под старатељством а која се у смислу члана 113. став 3. Породичног закона имају сматрати децом без родитељског старања;**
3. **малолетну децу која су под старатељством физичког лица, орган старатељства је дужан пружити помоћ старатељу у циљу покретања таквог поступка;**
4. **одрасле и старе према којима су предузете мере непосредне старатељске заштите и који се налазе на смештају у установи социјалне заштите или на породичном смештају;**
5. **сва остала одрасла и стара лица према којима није предузета ниједна од мера породично правне заштите, а која се обрате центру за помоћ у вези са уписом у матичну књигу рођених и остваривању права на лична документа, и за које је извршена процена да нису у стању да самостално воде овај поступак.**
6. **одрасла и стара која су под старатељством физичког лица, орган старатељства је дужан пружити помоћ старатељу у циљу покретања таквог поступка;**

Све припремне радње, односно радње које претходе покретању поступка за утврђивање времена и места рођења пред надлежним судом, као и сачињавање предлога и учешће у поступку пред судом, предузима правна служба, односно правник центра. Правник је дужан да одмах по пријему захтева, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, најпре утврди капацитете лица које му се обратило, односно да утврди да ли је оно у стању да само себе заступа на суду, односно да ли му је потребна само помоћ у сачињавању предлога или је потребно у његово име покренути и водити поступак. У поступак се по потреби могу укључити и други стручњаци органа старатељства (психолог, социјални радник). Уколико се у поступку утврди да је лице способно да само води поступак и да нема места да орган старатељства води поступак за утврђивање идентитета, односно да такво лице ту могућност одбија, о томе се узима изјава на записник од тог лица и сачињава процена о његовим способностима. Правник је дужан да предузме следеће радње које су неопходне за сачињавање предлога суду:

1. узимање изјаве на записник од лица које нема лични идентитет на све околности његовог рођења, времена и места, податке о родитељима, супружнику, школовању, евентуалном запослењу, податке о лицима која могу да посведоче о времену и месту његовог рођења, места живљења,
2. узимање изјаве на записник најмање 2 сведока чији идентитет мора бити утврђен неком од личних исправа

3. прибављање података од надлежне матичне службе и МУП-а према месту које је наведено као место рођења или претходног боравишта за лице чије се рођење доказује на околност да ли се то лице налази у њиховим евиденцијама односно да ли постоје подаци о времену и месту његовог рођења

Пошто прибави чињенице на основу којих се **време и места рођења** могу учинити вероватним, правник је дужан да сачини предлог за утврђивање времена и места рођења и заједно са свим прибављеним доказима и чињеницама га поднесе надлежном суду. Предлог у смислу члана 71 в. мора да садржи податке о имену и презимену лица чије се рођење доказује, његовом полу, времену и месту његовог рођења ако је познато, као и доказе којима се те чињенице могу утврдити или учинити вероватним. Ако постоје, у предлогу за утврђивање времена и места рођења треба навести и друге чињенице које могу олакшати суду да утврди време и место рођења (подаци о родитељима и другим блиским сродницима лица чије се рођење доказује, његовом супружнику, школовању, запослењу, промени боравишта и сл).

Предлог у смислу члана 71. в може да садржи предлог за утврђивање чињенице времена и места рођења за више лица која су у сродничком односу родитеља и детета уколико нико од њих нема утврђене те чињенице, односно не располаже личним документима.

По окончању судског поступка центар је дужан да подносиоцу захтева, који је на основу судске одлуке уписан у матичну књигу рођених, пружи сву потребну помоћ у прибављању личних исправа, као и да га упозна са правима из области социјалне заштите, као и условима под којима се она могу остварити.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Бранкица Јанковић

Република Србија
МИНИСТАРСТВО РАДА,
ЗАПОШЉАВАЊА
И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
Сектор за бригу о породицу и социјалну заштиту

Број:110-00-271/2012-14
Датум: 19.06.2013.
Београд

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД_____

УСТАНОВА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЗА СМЕШТАЈ КОРИСНИКА_____

ПРЕДМЕТ: Упутство за поступање

Народна скупштина Републике Србије је 17. 11. 2011. године усвојила **Закон о пребивалишту и боравишту грађана («Службени гласник РС» бр. 87/11)**. Чланом 11. овог закона прописано је: «Грађанин може пријавити пребивалиште по основу права својине на стану, уговора о закупу стана или другом правном основу. Уколико грађанин не може пријавити пребивалиште по основу наведеном у ставу 1. овог члана, надлежни орган му решењем утврђује пребивалиште на адреси: 1) његовог сталног становања, ако су испуњени други услови прописани законом; 2) пребивалишта његовог супружника или ванбрачног партнера; 3) пребивалишта његових родитеља; **4) установе у којој је трајно смештен или центра за социјални рад на чијем подручју се налази, уз пријаву грађанина тој установи, односно центру да ће његова адреса бити на адреси установе односно центра.** На решење из става 2. овог члана може се изјавити жалба министарству надлежном за унутрашње послове у року од осам дана од дана пријема решења. Жалба против решења из става 2. овог члана не одлаже извршење решења. **Образац пријаве из става 2. тачка 4) овог члана прописује министар надлежан за унутрашње послове, уз сагласност министра надлежног за социјалну политику.»**

Министар унутрашњих послова је по прибављеној сагласности министра надлежног за социјалну политику, дана 28.11.2012. године под бројем 01-2453/12-13 је донео **Правилник о обрасцу пријаве пребивалишта на адресу**

установе, односно центра за социјални рад («Службени гласник РС» бр.113/11).

Поступак давања «сагласности» пријављивања на адресу установе односно центра за социјални рад покреће се по службеној дужности одмах по пријему од стране, надлежног органа унутрашњих послова код кога се врши пријава пребивалишта, достављеног и попуњеног обрасца.

Ово подразумева да је службено лице центра за социјални рад, односно установе у којој је лице трајно смештено, директор или лице које он овласти, дужно да такав образац без одлагања овери својим потписом и службеним печатом и исти, уз пропратни акт врати органу унутрашњих послова код кога се врши пријава пребивалишта.

О издатим сагласностима пријаве пребивалишта на адреси установе односно центра за социјални рад води се интерни списак (евиденција). Интерни списак (евиденција) садржи име и презиме пријављеног лица и датум дате сагласности.

Стручњаци центра за социјални рад су дужни свако лице за које сазнају да нема пријављено пребивалиште информисати о начину остваривања и пружити правну помоћ у остваривању тог права грађана.

Овим упутством ставља се ван снаге Упутство за поступање број 110-00-271/2012-14 од 25.12.2012. године

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Бранкица Јанковић

ИЗ РАДА УДРУЖЕЊА

ПОДСЕЋАЊЕ НА ДАВНУ 1994. ГОДИНУ

1. Позивница за учешће у раду САБОРА 1994. године у Аранђеловцу

У сарадњи и под покровитељством
Републичког Министарства за рад, борачка и социјална питања-

САВЕЗ ДРУШТАВА СОЦИЈАЛНИХ
РАДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ОРГАНИЗУЈЕ
САБОР РАДНИКА СОЦИЈАЛНЕ
ЗАШТИТЕ
И
Оснивачку Скупштину Удружења
радника
социјалне заштите Републике Србије

03-04.11.1994. године
АРАНЂЕЛОВАЦ

ПРОГРАМ РАДА

03.11.1994.
10,00 ч: Свечано отварање сабора и избор Радног председништва;
10,10 ч: Поздравна реч Републичког министра за рад, борачка и социјална питања, господина проф. др. ЈОВАНА РАДИЋА;

10,30 ч: „ОБЕЗБЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ СИГУРНОСТИ У СИСТЕМУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ“ Уводничар: Мр. Душанка Лукић-Хавелка, помоћник Министра за рад, борачка и социјална питања

11,00 ч: НЕКА АКТУЕЛНА ПИТАЊА ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ, ОДГОВОРНОСТИ И СТАТУСА РАДНИКА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ. Уводничар: Др Томислав Крговић, секретар Савеза друштва социјалних радника Републике Србије

11,30-12,00 ч: Пауза;

12,00-13,30 ч: Дискусија учесника Сабора;

13,30-16,00 ч: Пауза за ручак;

16,00.ч: Промоција монографије: „СОЦИЈАЛНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ“, од аутора: др Дренке Вуковић и др Мире Лакићевић

Наставак дискусије учесника Сабора у вези са преподневним радом.

19,00 ч: Завршетак рада Сабора са усвајањем одговарајућих закључака.

04.11.1994

09,00 ч: Отварање оснивачке скупштине Удружења радника социјалне заштите Републике Србије, са пригодним рефератом у вези са тим;

09,30 ч: Образложење предлога статута Удружења радника социјалне заштите Републике Србије

09,45 ч: Образложење кодекса професионалне етике радника у социјалној заштити;

10,00 ч: Дискусија о предложеним документима и њихово усвајање

10,30 ч: Пауза

11,00 ч: Избор радних тела Удружења и конституисање његових састављних делова: а) Друштва социјалних радника б) Секције Правника; ц) Секције Психолога; д) Секције Педагога; е) Секције Социолога

АЛТЕРНАТИВА: уместо Секција могу се конституисати одговарајућа друштва.

13,30 ч: Затварање Скупштине усвајањем прелиминарног Програма рада.

ПОЗИВАЈУЋИ ВАС ДА И ОВОМ ПРИЛИКОМ БУДЕТЕ СА НАМА, СРДАЧНО ВАС ПОЗДРАВЉАМО.

За организатора:

Секретар
др Томислав Крговић

Председник
Анђелка Николић

2. Обавештење учесницима

Сабор и Скупштина одржаће се у конгресној дворани Хотела „ИЗВОР“. Долазак и смештај учесника предвиђен је 02.11. у послеподневним часовима. Одлазак учесника планиран је 04.11., после ручка: Смештај ће бити обезбеђен у двокреветним собама, а цена Пансиона је 25,00 +1,50 (боравишна такса). Пансион почиње 02.11. вечером, а завршава се 04.11. ручком (два пансиона). Резервације хотелских соба врше учесници непосредно преко Рецепције Хотела „ИЗВОР“ на телефоне број: 034-712-711; 712-721; 712-731; и 712-751, најкасније до 30. октобра 1994. године. Ради увида у број учесника молимо да се сви писменим путем пријаве и Савезу друштва Социјалних радника, Београд, Кнеза Милоша101/1-8, најкасније до 29. октобра 1994. године. Напомињемо да установе могу пријавити своје учеснике, али са навођењем њихових имена, презимена и занимања. Сва ближа обавештења, у случају потребе, могу се добити преко Савеза друштва социјалних радника на телефон број: 687-575. СВЕ ТРОШКОВЕ ДОЛАСКА И БОРАВКА НА САБОРУ И СКУПШТИНИ СНОСЕ САМИ УЧЕСНИЦИ, ОСИМ ПЕНЗИОНИСАНИХ ЧЛАНОВА ПРЕДСЕДНИШТВА ЗА КОЈЕ ЋЕ ТРОШКОВЕ СНОСИТИ САВЕЗ ДРУШТВА СОЦИЈАЛНИХ РАДНИКА. Моле се учесници да се строго придржавају предложеног Програма рада и одређене сатнице, како би Сабор и Скупштина могли несметано радити и за релативно кратко време реализовати веома богат и садржајан програм. Са разлогом очекујемо активно учешће, сарадњу и стваралачки допринос свих учесника, као што је то већ традиционално чињено приликом састајања радника у социјалној заштити.

3. Закључци Сабора из 1994. године

На предлог Комисије коју су сачињавали: др Томислав Крговић, др Тадија Ераковић, мр Душанка Лукић-Хавелка, др Зоран Јевтић, др Милорад Миловановић, др Дренка Вуковић, Љубомир Пејаковић, Зоран Милачић, Никола Божић, Митар Кресић и Бранка Јеремић, Сабор је усвојио следеће

ЗАКЉУЧКЕ:

1) Подржава се иницијатива за оснивање Удружења стручних радника социјалне заштите Републике Србије;
2) Подржава се иницијатива о обезбеђивању средстава за наставак излажења часописа „Социјална политика и социјални рад“;

3) Прихвата се предлог о доношењу нове Одлуке о установљењу републичке награде -признања, за посебан допринос развоју и унапређењу социјалне заштите и социјалног рада;
4) Прихвата се предлог о обезбеђивању услова за упис већег броја редовних и ванредних студената на Смеру за социјални рад и социјалну политику при Факултету политичких наука, како би се обезбедио довољан број социјалних радника у Републици;
5) Предлаже се законско уређење напредовања у служби и струци, стручних радника у социјалној заштити (увођењем звања као што су „самостални стручни сарадни“, „саветник“ и сл;
6) Прихвата се предлог о покретању иницијативе како би се у одговарајућим законима увела обавеза увођења социјалног рада и запошљавања социјалних радника у областима и подручјима где то сада није случај (привреда, берза рада, правосудни органи и др.), односно да се инсистира на примени закона где је то већ законом уређено (образовање, здравство, друштвена брига о деци, и сл.);
7) Подржава се предлог да се финансирање Програма Удружења уврсти у ред организација од тзв. значаја за Републику, чији се програми или делови активности финансирају из буџета Републике или средстава од игара на срећу.

4. Закључци Оснивачке скупштине Удружења стручних радника социјалне заштите Републике Србије

1) Усваја се статутарна одлука са изменама у чл. 4, 5, – тачка 7, и 14.
2) Оснива се Удружење стручних радника социјалне заштите Републике Србије, са циљевима и задацима дефинисаним у Статутарној одлуци.
3) Остаје и даље и наставља са радом Савез друштава социјалних радника Републике Србије, с тим што се његова Секција социјалних радника запослених у социјалној заштити удружује у новоосновано Удружење стручних радника социјалне заштите Републике Србије.

5. Списак чланова Првог сазива Скупштине Удружења стручних радника социјалне заштите Србије изабране 1994. године

1. Балабан Бранислава, социјални радник, Нови Сад
2. Бајрами Меџит, социјални радник, Призрен
3. Баштовановић Гордана, дипл.соц.радник, Бајина Башта
4. Богдановић Душанка, социјални радник, Врање
5. Божић Рада, дипл.соц. радник, Љиг
6. Бореновић Ратко, социјални радник, Нови Пазар
7. Будаи Ђенђи, социјални радник, Стара Моравица
8. Величковић Војислав, социјални радник, Суботица
9. Величковић Милева, социјални радник, Ниш
10. Влајковић Милан, социјални радник, Параћин
11. Влаховић Вукота, специјални педагог, Пећ
12. Вуковић др Дренка, професор на ФПН-а, Београд
13. Гачић Ненад, дипл. спец. педагог, Бор
14. Грифатонг Александар, специјални педагог, Кикинда
15. Грујић Добрила, дипл.соц.радник, Београд
16. Дамњановић Живадинка, професор, Крушевац
17. Драгојловић Драгиша, дипл.правник, Крагујевац
18. Дрешевић Зоран, дипл. правник, Кнић
19. Дугалић Драган, педагог, Краљево
20. Ђуровић Миладин, педагог, Косовска Митровица
21. Ерлемвајн Драгутин, дипл.соц.радник, Јагодина
22. Живадиновић др Зоран, лекар, Кулина
23. Живојиновић Олга, социјални радник, Бољевац
24. Живковић Правдољуб, психолог, Пирот
25. Илић Живадин, економиста, Стамница
26. Илић Љиљан, социјални радник, Пожаревац
27. Јандрић Милка, социјални радник, Нови Сад
28. Јевтовић Миланка, дипл.соц. радник, Прибој
29. Јеремић Бранка, социјални радник, Сремска Митровица
30. Јеремић Ратомир, психолог, Београд
31. Јовановић Ђорђе, дипл. правник, Чачак
32. Крговић др Томислав, научни сарадник (Секретар), Београд
33. Кресић Митар, дипл.соц.радник, Нови Сад (Председник)
34. Костадиновић Зоран, дипл.соц. радник, Ниш
35. Лакићевић др Мира, професор на ФПН-а, Београд
36. Мартиновић Томка, дипл. економиста, Београд
37. Мијатов Зорица, социјални радник, Нова Црња
38. Милановић Лидија, психолог, Зајечар

39. Милачић Зоран, дипл.соц.радник, Београд
40. Миловановић Михаило, социјални радник, Аранђеловац
41. Милошевић Томислав, дипл.соц. радник, Београд
42. Мирковић Драган, дипл.правник, Ваљево
43. Младеновић Владимир, психолог, Лесковац
44. Московљевић Слободанка, социјални радник, Шабац
45. Мучибабић Љубица, дипл.соц. радник, Панчево
46. Нејдиљин-Иванишевић Љиљана, психолог, Београд
47. Пејаковић Љубомир, психолог, Београд, (Заменик председника)
48. Перовић Радуле, дипл. правник, Смедерево
49. Петровић Слободан, дипл. правник, Прокупље
50. Пешић Радоња, специјални педагог, Београд
51. Поповић Иван, социјални радник, Лозница
52. Радин Мира, проф. дефектолог, Нови Сад
53. Радовановић Радмила, дипл. спец. педагог, Панчево
54. Радојевић Милан, педагог, Београд
55. Радојчић Јадранка, психолог, Сомбор
56. Сагдати Шанија, социолог, Приштина
57. Спасић Славица, дипл.соц. радник, Урошевац
58. Стојановић Милена, психолог, Београд
59. Тодоровић Даница, саветник у Министарству, Београд
60. Чуровић Миленко, дипл. соц. радник, Београд

Чланови Председништва

1) Бореновић Ратко
2) Гачић Ненад
3) Дамјановић Живадинка
4) Дугалић Драган (председник)
5) Будаи Ђенђи
6) Ђуровић Миладин
7) Јеремић Бранка
8) Јеремић Ратомир
9) Милачић Зоран
10) Мирковић Драган (Заменик председника)
11) Спасић Славица

Чланови Надзорног одбора

1) Илић Живадин
2) Илић Љиљана
3) Јовановић Ђорђе (Председник)
4) Мартиновић Томка
5) Радоичић Јадранка

ВРЕМЕ ЈЕ НАЈБОЉИ СВЕДОК ДОГАЂАЈА И ИСТИНЕ О ЊИМА

Оно што није записано као да није ни постојало

Двадесет година постојања и рада Удружења стручних радника у систему социјалне заштите је доказ исправности одлуке о његовом оснивању. Оно је настало на основу промена у систему социјалне заштите, заснованих на тадашњем Закону о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана.

Законом је тада социјална заштита регулисана као друштвена делатност која има за циљ обезбеђивање социјалне сигурности грађана и њихових породица када се нађу у стању социјалне потреба. Њима су на јединствен начин установљена основна права једнака за све грађане услови за остваривање права, оснивање установа социјалне заштите, обавезе оснивача ових установа за финансирање њиховог рада, стручни профили радника у установама социјалне заштите, стручни надзор над радом установа, органи руковођења установама, начин њиховог избора и др.

Применом овог закона повећан је број корисника права на материјално обезбеђење са 56000 на 121000 корисника, а у 66 установа социјалне заштите било је смештено 16000 корисника и на породичном смештају 2500 деце лишене. родитељског старања .

Најзначајније промене односиле су се на оснивање и рад Центара за социјални рад. За разлику од дотадашњег стања по коме у 48 општина у републици нису постојали Центри као самосталне установе, Законом је омогућено да свака општина оснује ову установу. У свим установама је на основу јединствених норматива кадровске и материјалне опремљености повећан број са 760 на 1057 радника. Нарочито је повећан број радника

у установама за децу лишену родитељског старања тако да је свака установа имала стручни тим од социјалног радника, педагога и психолога, У установама за старе и пензионере и установама за лица са сметњама у физичком или менталном развоју уместо ранијег решења да су радници медицинске струке били радници установа здравствене заштите, новим решењем омогућено је да ови радници буду радници установе социјале заштите а да се њихов рад финансира средствима Републичког завода здравствене заштите.

Ове промене су као у свим случајевима новина, без обзира на боља законска решења изазивали неизвесност па и тихи отпор и незадовољство. Јединствен систем социјалне заштите назван је централизацијом система.

Нарочито велико незадовољство је испољено због решења Владе да се укину два Покрајинска и један Градски завод за социјалну заштиту, Институт за социјалну политику и Виша школа за социјални рад, стручне институције, које су се бавиле унапређењем стручног рада, надзором над стручнм радом установа социјалне заштите и образовањем социјалних радника. Одлуке о укидању ових институција заснивале су се на укидању установа овог типа и у другим делатностима. Међутим, престанком рада ових установа запослени радници у њима наставили су рад у Министарсву за рад и његовим оделењима у Приштини и Новом Саду, установама социјалне заштите или у Секретаријату за социјалну политику Града Београда, на Факултету политичких наука и Институту за политичке студије .

Највеће реакције у стручној јавности у систему социјалне заштите изазване су укидањем Института за социјалну политику .Формирано је мишљење да је за ово решење одговорно Министарсво за рад и социјалну политику. Такво мишљење је опстало до садашњег времена. Истина је да је Институт за социјалну политику престао са радом на основу предлога Министарства за науку, због тога што није имало довољан број научних радника. Стручној јавности у систему социјалне заштите није довољно позната ни чињеница да је пре доношења решења о престанку рада Института за социјалну политику и Више школе за социјалне раднике Одбор за образовање Скупштине Србије формирао радну групу за израду ЕЛАБОРАТА ЗА ОСНИВАЊЕ ФАКУЛТЕТА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД И СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ кога би сачињавао Институт за социјалну политику, Катедра за социјални рад и социјалну политику Факултету политичких наука, Катедра за ресоцијалицију Дефектолошког факултета и Виша школа за социјални рад. Овај елаборат у нацрту су одбили представници катедри на два факултета и Института за социјалну политику. Једино је Виша школа за социјални рад била за ово решење .

Системске промене кадровског састава запослених радника различитих струка у установама социјалне заштите условиле су да се поред Друштва социјалних радника оснује и Удружење стручних радника у систему социјалне заштите. Оснивањем овог удружења су стручни радници психололошких, педагошких, правних и економских наука и стручни радници медицинске струке добили могућност за равнопрван стручни третман и бољу повезност са свим стручним сарадницима у установама социјалне заштите као што то чине и у самој пракси.

Удружење је самостално формирало своје управне органе, стручна тела, бирало председника, подпредседника и секретара. Рад Удружења финансиран је од средстава игара на срећу. Миистарство је овластило Удружење да од припадајућих средстава финансира и рад Друштва социјалних радника. Рад Удружења је умногоме доприносио квалитету рада установа социјалне заштите, повезаности са матичним факултетима и сарадњи са Министарством на изради законских и подзаконских прописа, Рад Удружења је посебно допринео афирмацији најуспешнијих установа и појединаца у систему социјалне заштите доделом годишњих признања за допринос унапређењу стручног рада, што је само по себи постало фактор мотивације и такмичарског односа међу установама.

Радници у систему социјалне заштите су заслужили своје удружење .Они раде са особама којима је природа, породица, здравље, сиромаштво и бријни други разлози онемогућило успешан развој и способност да се сами старају о своме животу и својој егзистенцији. Они за свој рад немају техничка и друга помагала. Они у свом стручном раду поред стеченог стручног знања користе своје емоције, стрпљење, способност да подрже и подстичу преостале способности својих штићеника и да су хумане и несебичне особе. Нису ретке појаве да током рада са корисницима доживљавају увреде, претње, понижења па чак и повреде.

То се нарочито дешава приликом доношења одлуке у поступку развода брака, додели деце на старање и васпитање једном од родитеља, раду са повратницима после издржавања затворске казне, малолетничким преступима и кривичним испадима и др.. Они немају право на бенефициран стаж. Они не користе ни своје право на штрајк ,јер су свесни да не могу оставити своје кориснике без помоћи. У томе је посебност и квалитет стручног рада у систему социјалне заштите.

По томе што је у свим променама и поред свих проблема у раду Удружење опстало двадесет година доказано је да га је требало основати. Честитам на раду и опстанку .

Мр. Душанка Лукић-Хавелка

6. Досадашњи добитници Републичких награда

6.1. ДОБИТНИЦИ ПРВЕ РЕПУБЛИЧКЕ НАГРАДЕ

1968.
БРАНКА САВИЋ,
председник Савета Више школе за социјалне. раднике
Београд

1969.
Др МИХАЈЛО СТУПАР,
директор Института за социјалну политику
Београд

1970.
ДУШАН СИМИЋ,
судија Врховног суда Југославије, председник
Савета Више школе за социјалне раднике
Београд

1971.
ВЈАЗМА ВУКСАНОВИЋ,
директор Дома за децу и омладину „Моша Пијаде“
Београд

1972.
Награда није додељена

1973.
МИРОСЛАВ А ВЕЉИЋ,
самостални стручни сарадник ИСП
Београд

1974.
Др МАРКО МЛАДЕНОВИЋ,
директор ИСП
Београд

1975.
Др ДУШАН ЛАКИЋЕВИЋ,
директор ИСП
Београд

1976.
МИЛА ЂОРЂИЋ,
заменик Републичког секретара за здравље и социјалну политику
Београд

1977.
Др МИРА ВЛАЈИН,
Завод за ментално здравље – дечји неуропсихијатар
Ниш

1978.
МИЛАН ПАУНОВИЋ,
директор Више школе за социјалне раднике
Београд

1979.
БЛАГОЈЕ КОЈАДИНОВИЋ,
Председник Скупштине РСИЗ СЗ
Крагујевац

1980.
Пуковник **МАРГИТА ЈАЊИЋ**,
главна медицинска сестра ВМА
Београд

1981.
БОГОЉУБ ДОБРИВОЈЕВИЋ
(посмртно), директор Завода „Мале пчелице“
Крагујевац

1982.
Др МИЛОРАД МИЛОВАНОВИЋ,
професор Више школе за социјалне раднике
Београд

1983.
ПЕТАР МАНОЈЛОВИЋ,
самостални стручни сарадник ИСП
Београд

1984.
МИОДРАГ ЂОРЂЕВИЋ,
шеф правне службе РСИЗ СЗ
Београд

1985.
МИРКО МИЈАТОВИЋ,
председник Савеза слепих Србија
Београд

1986.
ЈЕЛЕНА МИЛОЈЕВИЋ,
секретар Покрајинског СИЗ социјалне и дечје заштите
Нови Сад

1987.
Др ТОМИСЛАВ КРГОВИЋ,
научни сарадник ИСП
Београд

1988.
ГОРДАНА МАРКОВИЋ,
Центар за одојчад, децу и омладину
Београд

1989.
АНГЕЛИНА МИЉКОВИЋ,
самостални стручни сарадник ИСП
Београд

1990.
ЉУБИЦА САВИЋ,
Секретар СИЗ социјалне заштите
Београд

1991.
БРАНИСЛАВА БАЛАБАН,
секретар Покрајинског фонда социјалне и дечје заштите
Нови Сад

1992.
Награда није додељена

1993.
Награда није додељена

1994.
Награда није додељена

1995.
ДРАГАН ДУГАЛИЋ,
директор Центра за социјални рад
Краљево

1996.
БРАНКА ЈЕШИЋ,
председник Одбора за рад, борачка и социјална питања Скупштине Србије
Београд

1997.
Мр ДУШАНКА ЛУКИЋ,
помоћник министра за рад, борачка и социјална питања Србије
Београд

1998.
МИЛАН РАДОЈЕВИЋ,
директор Центра за одојчад, децу и омладину
Београд

1999.
Награда није додељена

2000.
ЖИВАДИНКА ДАМЊАНОВИЋ,
директор Геронтолошког центра
Крушевац

2001.
ДРАГОСЛАВ ГРИНВАЛД,
руководилац Прихватилишта за одрасла лица
Београд

2002.
ЗДЕНКО ДРЕМПЕТИЋ,
директор Дома за душевно оболела лица
Чуруг

2003.
ИВАНКА ЈОВИЋ,
директор Центра за социјални рад
Зајечар

2004.
МИРЈАНА ЧАБРИЋ,
директор Дома за децу и омладину „Колевка“
Суботица
2005.
ПОЛИЋ ЗОРАН,
директор ЦСР
Прибој

2006.
ЈАНКО ДРЧА,
директор Геронтолошког центра
Нови Сад

2007.
МАРИЈА СТАНОЈЧИЋ СРАКА,
директор Геронтолошког центра
Рума

2008.
РАДИСАВ НИКОЛИЋ,
социолог, ЦСР
Ниш

2009.
ВИДОЈЕ РАДУЛОВИЋ,
дипл.социолог, помоћник директора Установе „Дечије село“,
Сремска Каменица

2010.
СВЕТЛАНА ДРАЖОВИЋ,
директор Центра за социјални рад
Краљево

2011.
СУЗАНА ПАУНОВИЋ,
помоћница министра МИНРСП
Београд

2012.
ЖЕЉКА БУРГУНД,
дипломирани социјални радник, Центар за одојчад, децу и омладину
Београд

6.2. ДОБИТНИЦИ ДРУГЕ РЕПУБЛИЧКЕ НАГРАДЕ:

1968.
МИЛЕВА ЂУРЧИЋ
директор Прихватилишта за децу и омладину
Београд

1968.
БРАНКО АРАНЂЕЛОВИЋ
директор Центра за заштиту одраслих лица
Београд

1968.
ПЕТАР МАНОЈЛОВИЋ
самостални стручни сарадник ИСП
Београд

1969.
КРИСТА ЂОРЂЕВИЋ
Београд

1969.
СТАСНИСЛАВА АБАФИ
Земун

1969.
АНГЕЛИНА КОЈИЋ
Нови Сад

1970.
ВЕРА ПОПОВИЋ
директор Завода за економику домаћинства Србије
Београд

1971.
ЉУБИЦА ПАВКОВ
директор Центра за социјални рад
Сомбор

1971.
МИЛУТИН АНДРЕЈИЋ
председник ОО Црвеног крста
Алексинац

1971.
ФЕХБИЈА ГЊИНАЛИ
секретар Покрајинског одбора друштва пријатеља деце САП Косово
Приштина

1972.
НАДА ИВКОВИЋ
Покрајински секретаријат за социјалну политику
Нови Сад

1972.
МИЛУНКА ЈОВАНЧИЋЕВИЋ
директор Центра за социјални рад Стари Град
Београд

1972.
ДАНИЦА ГАЈИЋ
директор Центра за социјални рад
Титово Ужице

1973.
ЂОРЂЕ БРКОВИЋ
генерални секретар Друштва СОС Дечје село
Нови Сад

1973.
МИЛУТИН АРСИЋ
руководилац службе Покрајинске заједнице ПИО
Приштина

1973.
МИРКО ЖИВЛАКОВИЋ
секретар Републичког одбора Савеза слепих
Београд

1974.
ЉУБИЦА ПЕРОВИЋ
пензионер
Београд

1974.
ТАХИР ЈАХА
председник Покрајинског одбора Црвеног крста
Приштина

1974.
СВЕТИСЛАВ РАДОВАНОВИЋ
секретар Републичког фонда социјалне заштите
Београд

1975.
ГОРДАНА ЛАЗИЋ
члан Извршног већа Скупштине САП Косово
Приштина

1975.
ВЛАДИМИР МАНДИЋ
секретар СИЗ социјалне заштите
Крагујевац

1975.
ИЛИЈА ЋОСИЋ
секретар СИЗ социјалне заштите
Крагујевац

1976.
ИРМА БУРАЊ
социјални радник СИЗ социјалне заштите
Сента

1976.
САВКА ПОЧУЧА
директор Центра за социјални рад Звездара
Београд

1976.
ЖИВКО СОКОЛОВСКИ
директор Специјалног завода Сремчица
Београд

1977.
НАДЕЖДА ГОЈКОВИЋ
самостални стручни сарадник у Покрајинском заводу за социјална истраживања
Нови Сад

1978.
ИВАН ЈЕШЕВИЋ
директор Центра за социјални рад Чукарица
Београд

1979.
МИЛИЦА ДОБРИЈЕВИЋ
директор Центра за социјални рад
Кула

1980.
ГАВРИЛОВИЋ МИРОСЛАВ
директор Центра за социјални рад у пензији -
Крагујевац

1980.
БОСИЉКА-МАРИЈА ЂОРЂЕВИЋ
хранитељица из села Милошева
Неготин

1981.
ЈЕЛЕНА БЛАГОЈЕВИЋ
Београд

1982.
ИЉАЗ УГЉИЋ
секретар СИЗ социјалне и дечје заштите
Нови Пазар

1982.
СМИЉА ЛЕШНИКОВСКА
директор Центра за социјални рад
Панчево

1982.
ЖИВАДИН КИШ
директор Дома за старе и пензионере
Шабац

1983.
ЂОРЂЕ БАНКОВИЋ
Управник Дома за старе и пензионере
Сомбор

1983.
МИЛАН КРСТИЋ
директор Дома за старе и пензионере
Крагујевац

1983.
МИЛИЦА ПЕТКОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Горњи Милановац

1984.
АНТУН ФУТО
Суботица

1984.
РУЖА МУЛИНА
Београд

1984.
СОФИЈА ОЛБИНА
Сомбор

1985.
ДУШАН БУГАРСКИ
Ниш

1985.
ЂОРЂЕ ДРАЖИЋ
Нови Сад

1985.
БОЖИЋ НИКОЛА
директор Међуопштинског центра за социјални рад
Пирот

1986.
БУДАИ ЂЕНЂИ
„Otthon“
Стара Моравица

1986.
ОСМО КАПЕТАНОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Сјеница

1987.
КЉАЈИЋ ЗОРИЦА
стручни сарадник СИЗ социјалне заштите
Београд

1987.
МИЛОМИР РИЛАК
Нови Сад

1988.
РАДОВАН РАЧИЋ,
Завод за изучавање социјалних проблема
Београд

1988.
МАРИЈА ПРОКОП
директор Центра за социјални рад
Сремска Митровица

1989.
ДОБРОСАВ ТРИПКОВИЋ
Геронтолошки центар
Београд

1990.
ХРАНИСЛАВ МИЛЕТИЋ
секретар СИЗ социјалне и дечје заштите
Књажевац

1990.
МИЛЕВА ВЕЛИЧКОВИЋ
директор Геронтолошког центра
Ниш

1991.
ДРАГОЉУБ-ГИДРА МАРКОВИЋ
директор Дома за старе „Јеленац“
Алексинац

1991.
ОЛИВЕРА ВИЦО
психолог у пензији
Београд

1992.
Награда није додељена

1993.
Награда није додељена

1994.
Награда није додељена

1995.
ЉУБИЦА МУЧИБАБИЋ
директор Дома за слепа лица
Панчево

1995.
ЖИВОТА БОЖИЋ
(посмртно) социјални радник, Центар за социјални рад
Ваљево

1996.
ДРАГАН МИРКОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Ваљево

1996.
МИРА РАДИН
директор Дома за децу ометену у развоју „Ветерник“
Нови Сад

1997.
РАДМИЛА РАДОВАНОВИЋ
директор Дечјег дома „Споменак“
Панчево

1997.
САВА РИСТОВИЋ
социјални радник, Завод „Мале пчелице“
Крагујевац

1998.
БРАНКА ЈЕРЕМИЋ
директор Центра за социјални рад
Сремска Митровица

1998.
Др МИЛОРАД ПАНИЋ
психолог, Центар за социјални рад
Краљево

1999.
Награда није додељена

2000.
СЛАВКА ЛАКИЋЕВИЋ
дипломирани правник, Градски центар за социјални рад
Београд

2001.
МИЛАН ВЛАЈКОВИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Параћин

2001.
ВЕРА АРСИЋ
главна медицинска сестра у Дому за децу и омладину ометену у менталном развоју Сремчица
Београд

2002.
ДУШИЦА МИЛОШЕВИЋ
психолог, Центар за социјални рад
Ниш

2003.
СИМА ЈЕВТИЋ
директор Центра за социјални рад
Жабари

2003.
МИЛЕНА РАДАНОВ
директор Геронтолошког центра
Кикинда

2004.
РАДЕ ЧЕПЕРКОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Врњачка Бања

2004.
ДРАГАН МИЛОВАНОВИЋ
социјални радник, Геронтолошки центар
Крагујевац
.
2005.
НЕШИЋ РАТОМИР
социјални радник ЦСР
Кучево

2006.
НАДА ЈУЛИНАЦ
директор Геронтолошког центра
Бачка Паланка

2007**.**
ПРЕДРАГ РАНЂЕЛОВИЋ
директор Геронтолошког центра
Књажевац

2008.
МИЛЕНКО ЧУРОВИЋ
дипломирани социјални радник
Београд

2009.
Награда није додељена

2010.
МИТРОВИЋ РАДМИЛА
директор Дома за децу и омладину „С .Пауновић“
Неготин

2011.
БРАНКИЦА ЈАНКОВИЋ
директор Градског центра за социјални рад
Београд

2012.
Награда није додељена

6.3. ДОБИТНИЦИ ТРЕЋЕ РЕПУБЛИЧКЕ НАГРАДЕ

1968.
ТАТЈАНА ПЕТРОВИЋ
директор Дома за женску децу и омладину
Алексинац

1968.
КРИСТИНА ПЕРОВИЋ
Управник дечјих јасала
Београд

1968.
ЈУДИТА ЛЕВИ
социјални радник, Институт за ТБЦ Србије
Београд

1968.
ДАНИЛО ЂУРОВИЋ
директор Међуопштинског центра за социјални рад
Кула -Врбас-Србобран

1969.
ЏАФЕР КАРАХОДА
директор Центра за дневно збрињавање деце
Приштина

1969.
ЈУЛИЈАНА БОШКОВИЋ
пензионерка
Ниш

1969.
ДРАГУТИН ЂОРЂЕВИЋ
васпитач у Заводу за васпитање омладине
Неготин

1969.
ЈОВАН ОДАЛОВИЋ
секретар Савезног одбора савеза глувих Југославије
Београд

1969.
ПЕТРИЈА ЈАНКОВИЋ
социјални радник Центар за социјални рад
Крагујевац
1969.
ЈЕЛЕНА ЋОПИЋ
социјални радник Градски завод за запошљавање
Београд

1970.
ЏЕВДЕТ ПАЛАСКА
судија Врховног суда САП Косово
Приштина

1970.
БАКИ СТАТИВЦИ
социјални радник
Приштина

1970.
МИЛА ИСАКОВ
директор Дома за старе и пензионере
Нови Бечеј

1970.
ВИДА АЋИМОВИЋ
управник Дома стараца и старица
Сремска Митровица

1970.
МИЛОШ БЛАГОЈЕВИЋ
социјални радник, Специјални дом за децу и омладину
Стамница

1971.
МИЛЕТА ЂУКАНОВИЋ
социјални радник, Центар за породични смештај
Милошевац

1971.
СИБИН ГАЈИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Смедеревска Паланка

1971.
МИЛЕНКО КАРАН
психолог, Покрајински завод за социјална питања
Приштина

1971.
БУДИМИР НЕШИЋ
социјални радник, РТБ
Бор

1971.
ГОРДАНА МАРКОВИЋ
педагог, Центар за заштиту одојчади деце и омладине
Београд

1972.
ВУКАШИН ПОПОВИЋ
пензионер
Неготин

1972.
НИКОЛА КНЕЖЕВИЋ
директор дечјег дома „Колевка“
Суботица

1972.
МИЛЕВА ЋОСИЋ
социјални радник, СО
Витина

1972.
СЛАВКО МАТИЋ
самостални референт Управе за дечја летовалишта
Београд

1972
МИРКО МИЈАТОВИЋ
председник Републичке конференције Савеза слепих
Београд

1973.
МИРКО ПИШТАЛОВИЋ
социјални радник, Завод за социјални рад
Сремска Митровица

1973.
ИБУШ КРАСНИЋИ
социјални радник, Завод за социјални рад
Приштина

1973.
ВИНКА СТЕФАНОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Младеновац

1973.
ДУШАНКА НОВАКОВИЋ
социјални радник, Општа болница
Пожаревац

1973.
ЖИВАДИН КИШ
директор Дома за старе и пензионере
Шабац

1974.
ДАНИЦА СПАСИЋ ВУКСАНОВИЋ
директор Центра за унапређење домаћинства
Лесковац

1974.
ФЕХМИЈА МУШКОЉАЈ
директор Центра за социјални рад
Приштина

1974.
ЗОРА ЧУКИЋ
директор Дома за старе и пензионере
Апатин

1974.
НАДА МРЂЕНОВИЋ
социјални радник, Диспанзер за медицину рада ЖТП
Београд

1974.
МИОДРАГ МИЛОШЕВИЋ
директор Дома ученика са оштећеним слухом
Београд

1975.
АНТУН МАТКОВИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Суботица

1975.
БОСИЉКА ПЕТКОВИЋ
референт старатељства Центра за дечју заштиту и социјални рад
Параћин

1975.
ИВАН ЧОВИЋ
секретар Међуопштинског савеза глувих
Суботица

1975.
РАМ ЂОТАЈ
директор Дечјег и омладинског одмаралишта
Дечани

1975.
НАТАЛИЈА МАЛОВИЋ
социјални радник, Комбинат Трепча
Косовска Митровица

1976.
АНЂИЦА БРАНКОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Прокупље

1976.
ДУШАНКА АНТОНИЈЕВИЋ
васпитач, Дечји дом „М. Пијаде“
Београд

1976.
ВОЈИСЛАВ ВЕЛИЧКОВИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Суботица

1976.
ВУКОСАВА НИКОЛИЋ
члан Председништва „Споменица солидарности“
Београд

1976.
БОГОЉУБ ДОБРИЈЕВИЋ
директор Завода „Мале пчелице“
Крагујевац

1977.
СОЊА ПЕТРИЋ
председник Савеза друштава социјалних радника Војводине
Нови Сад

1977.
ТИХОМИР НИКОЛИЋ
социјални радник Градског центра за заштиту и негу старих лица
Београд

1977.
МИРОСАВ МАТОВИЋ
председник ОО Црвеног крста
Крагујевац

1977.
БРАНКО ПОПОВИЋ
председник Удружења пензионера
Светозарево

1978.
ЉУБИНКА И ЖИКА ПЕРИЋ (брачни пар), „Дом -породица“
Алексинац

1979.
АЛЕКСАНДАР СПАСИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Титово Ужице

1979.
ДЕСИМИР БОЈОВИЋ
Секретар СИЗ социјалне заштите
Пријепоље

1980.
ЗУРНИЋ МУСТАФА
Референт у СО
Сјеница

1980.
СТРИЗОВИЋ БОСИЉКА
социјални радник, Центар за социјални рад Звездара
Београд

1980.
ВУЛЕТИЋ ЉУБИНКА
социјални радник
Београд

1981.
РАТОМИР ЗЛАТИЋ
Титово Ужице

1981.
ПЕТАР ВЛАШИЋ
Мол

1981.
КРСТА МИТИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Лесковац

1981.
БОСИЉКА МИТИЋ
Центар за социјални рад Стари Град
Београд

1981.
ЈЕЛИЦА ДУНЂЕРСКИ
Нови Сад

1982.
ДОБРИЛА КОВАЧЕВИЋ
Суботица

1982.
МИЛОСАВ БАБИЋ
Бања Ковиљача

1982.
БОЖИДАР АНТОНИЈЕВИЋ
Умка

1982.
АЛЕКСАНДАР РАДУЛОВИЋ
Неготин

1982.
РУЖИЦА СПАСИЋ
Ражањ

1983.
БОГОЉУБ БОШЊАК
социолог, Центар за социјални рад
Кула

1983.
ГОЈКО ГЛУЈИЋ
радник, РТБ
Бор

1983.
МИРОСЛАВ ЈОВАНОВИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Крушевац

1983.
ЏЕМАИЛ БИЦЕВИЋ
директор Центра за социјални рад
Аранђеловац

1983.
СЛОБОДАНКА ПЕТКОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Зајечар

1984.
МАРКО ЈУРИЋ
Нови Сад

1984.
ПЕТАР ПАВЛОВИЋ
директор Центра за социјални рад Раковица
Београд

1984.
НАДА СТЕВАНОВИЋ-ЧАНАК
Београд

1984.
МИРЈАНА АРСЕНИЈЕВИЋ
Чачак

1984.
МИЛОРАД РОДИЋ
директор Центра за социјални рад Савски Венац
Београд

1985.
ГОРДАНА СИБИНОВИЋ–СКУЉАН
Центар за социјални рад
Панчево

1985.
ЈЕЛИСАВА СУБОТИЋ
Прокупље

1985.
Др ВЕРА ПОПОВИЋ
Београд

1985.
ЖИВОТИЈА САВИЋ
Рековац

1985.
РАДМИЛА ЛУКИЋ
Београд

1986.
БОЖАН ЕВА
Сомбор

1986.
МАШИЋ СТАНКА
Апатин

1986.
ТОМИЋ МИРЈАНА
Брус

1986.
НИКИФОРОВИЋ ЉУБИВОЈЕ
Чачак

1987.
ДЕЛАНКА МАЛИШИЋ-АЛЕКСИЋ
Алексинац

1987.
ТЕРЕЗИЈА МАРЗЕЉ
Зрењанин

1987.
МИЉАН МИТРОВИЋ
Панчево

1988.
ПОПОВИЋ ДОБРИНКА
дипломирани правник, Републички секретар за здравствену и социјалну политику
Београд

1988.
ДЕСАНКА ЂУРОВИЋ
секретар СИЗ социјалне заштите
Прибој

1988.
ОТИЛИЈА ТОТ
Ада

1989.
КАСИЈА БУЦАЛ
Панчево

1989.
БОЈАНА САВИЋ
Центар за социјални рад
Свилајнац

1989.
ЂОРЂЕ ДИМОВ
Служба друштвеног књиговотства
Рума

1990.
ДАНА ГОЛИЋ
Центар за социјални рад
Кула

1990.
ЖИВАДИН ИЛИЋ
Специјални завод
Стамница

1990.
МАРИЈАНА ЈЕШИЋ
Центар за социјални рад
Панчево

1991.
ДРАГАН МИЛОВАНОВИЋ
социјални радник, Дом за старе и пензионере
Крагујевац

1991.
ЈУЛИЈАНА БАЛОГ
социјални радник, Центар за социјални рад
Панчево

1991.
МИРЈАНА КОБАУ
директор Центра за социјални рад
Мајданпек

1992.
Награде нису додељене

1993.
Награде нису додељене

1994.
Награде нису додељене

1995.
АЛЕКСАНДАР САВИЋ
Руководилац Одељења Палилула ЦЗР
Београд

1995.
ЖУЖАНА ХОРВАТ,
Центар за социјални рад
Ада

1995.
ЈЕЛЕНА СТАМЕНКОВИЋ
пензионер, социјални.радник, „Политика“
Београд

1996.
ЗЛАТИЈА МАЈСТОРОВИЋ-ВИГ
социјални радник, Центар за социјални рад
Панчево

1996.
ЖАРКО ХАЈДЕР
директор Центра за социјални рад
Кањижа

1996.
МОМЧИЛО МИЛАНОВИЋ
директор Дома за лица ометена у развоју
Велики Поповац

1997.
ЈОСИПА БУДАНОВИЋ
социјални радник, Геронтолошки центар
Суботица

1997.
ЖИВАДИНКА ГМИТРИЋ
директор Геронтолошког центра
Шабац

1997.
ДЕСАНКА ДЕЖАЈ
психолог Центар за социјални рад
Вршац

1998.
СНЕЖАНА ПЕТРОВИЋ
дипломирани правник, директор Центра за социјални рад
Смедеревска Паланка

1998.
МИЛИЦА ТУЦАКОВ
дипломирани социјални радник, Геронтолошки центар
Нови Сад

1998.
МУРАТ ЧОЛАКОВИЋ
вршилац дужности директора Центра за социјални рад
Нова Варош

1999.
Награде нису додељене

2000.
СЛАВИЦА БОГДАНОВИЋ
директор Центра за социјални рад
Рашка

2000.
ВЕРИЦА ЖИВАНОВИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Петровац

2000.
АНЂЕЛКА УГРИНИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
ВеликаПлана

2001.
Награде нису додељене

2002.
СНЕЖАНА МИЛИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Смедерево

2002.
РАДМИЛА РИСТОВИЋ
Главна медицинска сестра, Геронтолошки центар
Сомбор

2003.
ДУШАНКА БАКОРА
психолог, Центар за породични смештај
Милошевац

2003.
БРАНИСЛАВА БУЛИЋ-ХАЏИСМАЈИЛОВИЋ
специјали педагог, Завод за васпитање омладине
Београд

2004.
МИРЈАНА СОКОЛОВИЋ
социјални радник, Центар за социјални рад
Стара Пазова

2004.
РАДУЛ ЈОВАНОВИЋ
уредник часописа „Социјална мисао“
Београд

2004.
ШАНИЈА САГДАТИ
социолог, Геронтолошки центар
Београд

2005.
ЛОКАС ПЕТАР
социјални радник, Центар за социјлани рад
Вршац

2006.
ИВАНИШЕВИЋ НЕНАД
директор Геронтолошког центра
Суботица

2007.
Награде нису додељене

2008.
ЉИЉАНА ИЛИЋ
социјални радник, Центар за социјлани рад
Пожаревац

2008.
ДЕСА ИГЊАТОВИЋ
педагог, Дом за децу без родитељског старања
БањаКовиљача

2009.
Награде нису додељене

2010.
АВРАМОВИЋ ЉУБИЦА
социјални радник Центар за социјални рад
Варварин и Ћићевац

2011.
РАДА ДИВАЦ
дипломирани специјални педагог, Центар за социјални рад
Пријепоље

2012.
Награда није додељена

6.4. ДОБИТНИЦИ НАГРАДЕ ЗА УСТАНОВЕ И ПРЕДУЗЕЋА

1967.
Виша школа за социјалне раднике
Београд

1968.
Дом за децу и омладину „Моша Пијаде“
Београд

1969.
Дом за децу и омладину „Петар Радовановић“
Титово Ужице

1970.
Дом за старе и пензионере
Крагујевац

1971.
Специјални дом за децу и омладину
Јабука код Панчева

1972.
Дом за стара лица
Приштина

1973.
Центар за породични смештај деце
Милошевац

1974.
Међуопштински центар за социјални рад
Кула – Врбас – Србобран

1975.
Месна заједница
Селевац

1976.
Црвени крст Србије
Београд

1977.
Центар за социјални рад
Панчево

1978.
Савез друштава социјалних радника Републике Србије
Београд

1979.
Дом за децу и омладину „Станко Пауновић“
Неготин

1979.
Фабрика вунених производа „Слобода“
Кула

1980.
Међуопштинска организација глувих и наглувих
ТитовоУжице

1981.
Дом за старе и пензионере
Нови Бечеј

1981.
Фабрика резног алата
Чачак

1982.
Институт за социјалну политику
Београд

1982.
Центар за социјални рад „Сава“
Сремска Митровица

1983.
Радна организација за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида „Опрема“
Светозарево

1983.
Радна организација „Атекс“
Београд

1984.
Центар за социјални рад
Крушевац

1984.
Општинска организација Црвеног крста
Крагујевац

1985.
Центар за социјални рад „Колубара“
Ваљево

1985.
Општинска организација Црвеног крста
Панчево

1986.
Центар за социјални рад Палилула
Београд

1986.
Геронтолошки центар
Нови Сад

1987.
Геронтолошки центар
Суботица

1987.
Центар за социјални рад
Зајечар

1988.
Геронтолошки центар
Београд

1988.
Дом за децу без родитељског старања „Споменак“
Панчево

1989.
Центар за социјални рад „Светозарево“
Светозарево

1989.
Дечји дом „Колевка“
Суботица

1990.
Центар за социјални рад
Врбас

1990.
Центар за социјални рад
Ниш

1990.
Фабрика обуће „Коштана“
Врање

1991.
Центар за социјални рад
Краљево

1991.
Завод за рехабилитацију деце и омладине „Ветерник“
Нови Сад

1991.
Задруга ДД „Феникс“
Нови Београд

1992.
Награде нису додељене

1993.
Награде нису додељене

1994.
Награде нису додељене

1995.
Центар за социјални рад „Сава Илић“
Аранђеловац

1995.
Градски центар за социјални рад
Београд

1996.
Дом за старе и пензионере
Смедерево

1997.
Центар за социјални рад „Топлица“
Прокупље

1997.
Дом за децу „Колевка“
Суботица

1998.
Центар за социјални рад
Бор

1998.
Дечји дом „Јефимија“
Крушевац

1999.
Награде нису додељене

2000.
Центар за социјални рад
Суботица

2000.
Центар за социјалнирад
Сомбор

2000.
Геронтолошки центар
Књажевац

2001.
Центар за социјални рад
Пожаревац

2001.
Дом за децу ометену у развоју „Ветерник“
Нови Сад

2001.
Геронтолошки центар
Књажевац

2002.
Дом за лица ментално ометена у развоју
Тутин

2002.
Центар за социјални рад
Стара Пазова

2003.
Центар за социјални рад
Богатић

2004.
Центар за социјални рад „Свети Сава“
Ниш

2004.
Центар за социјални рад
Пријепоље

2004.
Центар за заштиту одојчади, деце и омладине
Београд

2005.
Геронтолошки центар „ Срем“
Рума

2005.
Геронтолошки центар
Суботица

2003.
Установа за децу и омладину СОС-Дечје село
Сремска Каменица

2003.
Центар за социјални рад „Солидарност“
Крагујевац

2005.
Специјална установа за лица ометена у развоју „Гвозден Јованчићевић“
ВеликиПоповац

2006.
Центарза социјални рад
Трстеник

2007.
Центар за социјални рад
Шабац

2007.
Геронтолошки центар
Сомбор

2008.
Центар за социјални рад
Смедерево

2009.
Награде нису додељене

2010.
Центар за социјални рад
Краљево

2011.
Центар за социјални рад „Солидарност“
Крагујевац

2011.
Центар за социјални рад
Параћин

2012. Награда није додељена

6.5. ДОБИТНИЦИ НАГРАДЕ ЗА ДОБРОВОЉНИ СОЦИЈАЛНО-ХУМАНИТАРНИ РАД

1981.
ДАНИЦА СТОЈАКОВ, хранитељица
Сомбор

1981.
ДАНИЛКА МУШИРОВИЋ, хранитељица
Сомбор

1987.
Др ДЕСАНКА СИМОНОВ
Врњачка Бања

1987.
ЈЕЛИСАВЕТА ЈАКУШ, хранитељица
Суботица

1987.
ДРАГИЦА МРДАКОВИЋ, хранитељица
Београд

1988.
ЛАЗАР ГОЈНИЋ,
пензионер, дугогодишњи активиста Црвеног крста
Београд

1988.
СМИЉАНА САВИЋ, хранитељица
Младеновац

1988.
МИРЈАНА МИШИЋ,
активиста Црвеног крста
Панчево

1988.
ДРАГИЦА МАРКОВИЋ, хранитељица
Башаид

1988.
ДЕСАНКА ЈОВАНОВИЋ, хранитељица Мало Црниће

1989.
ЖЕЉКО МИРКОВИЋ
Београд

1989.
ВУКОМАН ДРАМИЋАНИН
Крагујевац

1989.
ЂУРО НЕДЕЉКОВИЋ,
Служба друштвеног књиговодства
Алексинац

1989.
МИЛИЦА ВЛАДИЋ,
Служба друштвеног књиговодства
Алексинац

1989.
ЈОВАН ДОБРОСАВЉЕВИЋ
Мужља

1990.
АНЂЕЛКА ТРНАВАЦ,
Клуб за стара лица – Нови Београд
Београд

1990.
ДАРИНКА ЈОКАНОВИЋ,
секретар Дистрофичара Србије
Београд

1990.
МИЛИЦА ЗДРАВКОВИЋ, хранитељица
Навалин код Лесковца

1991.
Др ЗАГОРКА ДУГАЛИЋ
село Драгиње – Горњи Милановац

1991.
ДРАГУТИН ФИЛИПОВИЋ,
секретар Месне заједнице Банатски Брестовац
Панчево

1991.
ЈЕЛЕНА ШТЕКОВИЋ
Београд

1991.
МИРОЉУБ МАРЈАНОВИЋ
Ниш

1991.
ДУШАН ЛУКОВИЋ,
секретар Савеза МНРО Србије
Београд

1992.
Награде нису додељене

1993.
Награде нису додељене

1994.
Награде нису додељене

1995.
ЉУБИША МИХАЈЛОВИЋ
Варварин

1995.
ДЕСА ИВАНОВИЋ, хранитељица
Мало Црниће

1996.
РАДМИЛА ЦВЕТКОВИЋ,
секретар Црвеног крста Србије
Београд

1996.
БОШКО КОЛАРЕВИЋ,
секретар ООЦК – Палилула
Београд

1996.
Мр БИСЕРКА САВИЋ,
Виша медицинска школа
Београд

1996.
ДРАГИЦА КЉАЈИЋ,
Сарадник у Републичком одбору Црвеног крста
Београд

1996.
БРАНИСЛАВ ПЕКИЋ,
секретар ООЦК – Земун
Београд

1997.
Прим. др **СЛОБОДАНКА ГРУДЕН**,
председник Црвеног крста Србије
Београд

1997.
ЈУЛИЈАНА ЖИВАНОВИЋ, хранитељица
Сомбор

1997.
ДРАГОЉУБ КОВАЧЕВИЋ,
пензионер
Ужице

1997.
АРАНКА ФЕЛБАБ,
секретар ООЦК
Кикинда

1997.
ДРАГОСЛАВ СУБАШИЋ
(посмртно)
Београд

1998.
ЦВЕТА АЛЕКСИЋ,
социјални радник
Неготин

1998.
РОЗАЛИЈА И ИШТВАН КУЧЕРА,
донатори
Бечеј

1998.
ЂУЛА ЛОШАНЦ,
секретар ООЦК
Суботица

1998.

НАДА ТАТОМИР,
социјални радник,Општа болница
Пожаревац

После 1998. године, ове награде нису додељиване.

7. Скупштина Удружења стручних радника социјалне заштите Србије верификована на Петом Сабору, *18./20.10.2011.*

1. Снежана Станисављевић (ЦСР „Сава“, Сремска Митровица);
2. Биљана Јовичић (ЦСР, Пећинци);
3. Љиљана Михајловић (соц. радница, ГЦ „Срем“, Рума);
4. Милена Јовановић (дипл.психолог, ЦСР Врање);
5. Фети Шаипи (директор ЦСР Прешево);
6. Снежана Тасић (директорка Центра за развој локалних услуга социјалне заштите);
7. Драгана Недељковић (социјална радница, ЦСР Зајечар);
8. Снежана Николић (психолог, ЦСР Књажевац);
9. Предраг Ранђеловић (дипл. социјални радник, ГЦ Књажевац);
10. Снежана Стошковић (дипл. политиколог, Градски центар за социјални рад у Београду);
11. Бранкица Јанковић (дипл. правник-мастер, ГЦ Београд);
12. Сања Драгаш Латас (лекар, ГЦ Београд);
13. Микаина Стевановић (дипл. педагог, Градски центар за социјални рад у Београду);
14. Зоран Милачић (дипл. социјални радник, Центар за заштиту одојчади, деце и омладине);
15. Нада Шарац (дипл. спец.педагог, Републички завод за социјалну заштиту);
16. Милка Миловановић-Милић (дефектолог, Дом за смештај деце и омладине Сремчица);
17. Рајко Марин (дипл.социолог, Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју);
18. Мира Миленковић (дипл. социјални радник, ГЦ Обреновац);
19. Утјеха Шћекић (дипл. социјални радник, Дом за одрасла инвалидна лица Београд);
20. Првослав Николић (соц. радник, Прихватилиште за одрасла и стара лица Београд).

21. Владан Јовановић (дипл.правник, ЦСР „Колубара“, Ваљево);
22. Анђелка Павловић (дипл.правник, ЦСР „Напредак“, Осечина);
23. Снежана Петронијевић (дипл. социјални радник, ЦСР „Уб“, Уб).
24. Радисав Тасић (психолог, ЦСР Ужице);
25. Јасмина Тасић (дипл. социјална радница, Дом за децу и омладину „Петар Радовановић“, Ужице);
26. Гордана Костић (директорка ЦСР „Топлица“, Прокупље);
27. Срђан Аничић (директор Дома за смештај одраслих лица „Трбуње“, Блаце).
28. Марија Васић (спец. педагог, ЦСР Пирот);
29. Славча Димитров (дипл. правник, ЦСР Димитровград);
30. Лајчо Чабрић (дипл. правник, Дом за децу ометену у развоју „Колевка“, Суботица);
31. Златинка Раце Јеремић (андрагог, ГЦ Суботица);
32. Биљана Милић (соц. радница, ЦСР за општине Бачка Топола и Мали Иђош);
33. Душанка Иванчевић (дипл. соц. радница, ЦСР Суботица);
34. Борис Адамовић (дипл. соц. радник, ЦСР Кикинда);
35. Радмила Јоксимовић (соц. радница, ГЦ Крагујевац);
36. Сузана Перовић (психијатар, Завод за смештај одраслих лица „Мале пчелице“, Крагујевац);
37. Јагода Максић (соц. радница, ЦСР Аранђеловац);
38. Славиша Сорак (дипл. соц. радник, Центар за породични смештај и усвојење, Крагујевац);
39. Момир Борић (дипл. правник, ЦСР „Солидарност“, Крагујевац);
40. Бранислав Павловић (дипл. правник, ЦСР Баточина).
41. Аднан Диздаревић (ЦСР Нови Пазар);
42. Џемаиљ Дупљак (спец. педагог, ЦСР Нови Пазар);
43. Светлана Радисављевић (дипл. соц. радница, ГЦ Матарушка бања);
44. Нецад Мециновић (дипл.правник, Дом за лица ометена у развоју, Тутин);
45. Светлана Дражовић (дипл.психолог, ЦСР Краљево)
46. Драган Веселиновић (ГЦ „Јеленац“, Алексинац);
47. Бошко Алексић (Регионални центар за породични смештај, Ниш);
48. Јаворка Ранђеловић (ЦСР „Свети Сава“, Ниш);
49. Дејан Станојевић (ЦСР „Свети Сава“, Ниш).
50. Драгојло Минић (правник, ЦСР Трстеник);
51. Србијанка Ђорђевић (дипл. соц. радница, ЦСР Крушевац);
52. Весна Лукић (дипл. соц. радница, ГЦ Крушевац);
53. Новак Ковачевић (психолог, ЦСР Брус);

54. Зорана Мандић (дипл. соц. радница, Дом за смештај душевно оболелих „Св. Василије Острошки“);
55. Ђуро Ђурић (дипл. соц. радник, ЦСР Зрењанин);
56. Јелена Станић (дипл. психолог, ЦСР Житиште);
57. Даница Ивковић (ЦСР Лесковац);
58. Љубинка Цветковић (ЦСР Власотинце);
59. Олгица Вучић (спец. социјалне рехабилитације);
60. Маја Миловановић (психолог);
61. Љубица Журжиновић (социолог, ЦСР Шабац);
62. Милада Васиљевић (дипл. соц. радница, ГЦ Шабац);
63. Раде Исаковић (дипл. правник, ЦСР Лозница);
64. Видоје Радуловић (СОС Дечије село „Др. Милорад Павловић“, Сремска Каменица);
65. Бранко Зеленбаба (ЦСР Нови Сад);
66. Светлана Приморац (ГЦ Нови Сад);
67. Бранка Гајић (ЦСР Бачка Паланка);
68. Нада Батричевић (ЦСР Врбас);
69. Мирко Јанкерић (Дом за душевно оболела лица, Чуруг);
70. Миодраг Надашкић (ЦСР Смедерево);
71. Ковиљка Јовичић (Дом за старе Смедерево)
72. Сима Јевтић (дипл. социјални радник, ЦСР Жабари);
73. Бранка Ђорђевић (дипл. социјална радница, ЦСР Пожаревац);
74. Слободан Балажовски (соц. радник, ЦСР Петровац и Жагубица);
75. Славица Мишић (педагог, ЦСР Кучево).
76. Гордана Матовић Зубелић (ЦСР Сомбор);
77. Мила Бељански (ЦСР Сомбор);
78. Милка Мандић (ЦСР Оџаци);
79. Миодраг Талпеш (дипл. социјални радник, ЦСР Вршац);
80.Максимовић Горица (директорка Дома за децу, Бела Црква);
81.Фаркаш Ана (директорка ЦСР Ковачица);
82. Габор Риц (НВО „Caritas“, Суботица);
83. Марија Јовановић Јанковић (соц. радница, Дом за старе „Луг“, Младеновац);
84. Бранка Мијатовић (економиста, Дом за старе „Лион“);
85. Јевтић Радомир (НВО „Корак напред“, Крушевац);
86. Александар Шукић (УГ „Кошница“, Нови Сад);
87. Мраковић-Јокановић Весна (директорка СОС Дечје село, Краљево);
88. Роловић Драган, спец. педагог, Завод за васпитање деце и омладине, Београд;
89. Маричић Биљана, психолог, ЦСР Темерин;
90. Ерленвајн Драган, Центар за породични смештај Ћуприја;

91. Павличић Предраг, дипл. правник, ЦСР Јагодина;
92. Жељка Бургунд (ФИЦЕ Београд);
93. Војкан Маринковић (ЦСР Бела Паланка);
94. Ружица Таушановић (ЦСР Стара Пазова);
95. Милојић Ана (Геронтолошки центар Књажевац);
96. Татијана Грнчарски (Покрајински завод за социјалну заштиту);
97. Бранка Ракић (ЦСР Крушевац);
98. Рајковић Радица (Завод за васпитање деце и омладине Књажевац);
99. Сандра Антић (ЦСР Трстеник);
100. Јасминка Барјактаревић (ЦСР Крагујевац).

8. САСТАВ ОРГАНА И ТЕЛА СКУПШТИНЕ УДРУЖЕЊА ВЕРИФИКОВАНИХ НА ПЕТОМ САБОРУ 18./20.11.2011.

Скупштина

Председник

1. Борић Момир, правник, директор ЦСР Крагујевац

Заменик председника Скупштине:

1. Јовичић Ковиљка, директорка Дома за старе и пензионере, Смедерево

Секретар Удружења:

1. Гајић Живорад, дипломирани социјални радник, Републички завод за социјалну заштиту

Управни одбор

1. Радуловић Видоје, социолог, Дечије село, Сремска Каменица – председник
2. Минић Драгојло, правник, директор ЦСР Трстеник – заменик председника
3. Дражовић Светлана, ЦСР Краљево
4. СтанисављевићСнежана, директорка, ЦСР Сремска Митровица
5. Маричић Биљана, психолог, ЦСР Темерин
6. Иванчевић Душанка, дипломирана социјална радница, ЦСР Суботица
7. Јанковић Бранкица, директорка ГЦ Београд

8. Шћекић Утјеха, дипломирана социјална радница, Дом за особе са инвалидитетом, Земун
9. Батричевић Нада, ЦСР Врбас
10. Веселиновић Драган, директор, ГЦ Алексинац
11. Самарџија Милан, Републички завод за социјалну заштиту
12. Ана Фаркаш, ЦСР Ковачица
13. Алексић Бошко, Центар за породични смештај Ниш
14. Тасић Снежана, дипломирана социјална радница, Центар за локалне услуге Врање
15. Стошковић Снежана, директорка, ГЦСР Београд

Надзорни одбор

1. Надашкић Миодраг, економиста, директор ЦСР Смедерево – председник
2. Шарац Нада, специјални педагог, РЗСЗ -заменик председника
3. Приморац Светлана, ГЦ Нови Сад
4. Васић Марија, директорка ЦСР Пирот
5. Милачић Зоран, дипломирани социјални радник, Центар за одојчад, децу и омладину Београд

Комисија за доделу Републичких награда

1. Дражовић Светлана, председница, ЦСР Краљево
2. Митровић Радмила, ПЗСЗ
3. Јасмина Ивановић, МИНРСП
4. Шанија Сагдати, РЗСЗ
5. Радослав Рачић, вршилац дужности директора ЦСР Деспотовац

Уређивачки одбор „Актуелности“

1. Бранкица Јанковић, председница
2. Ружица Јелисавац
3. Мирослав Бркић
4. Биљана Зекавица
5. Оливера Симендић
6. Марина Вукотић
7. Славица Милојевић
8. Биљана Маричић
9. Драган Веселиновић

КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУ РЕПУБЛИЧКИХ НАГРАДА ЗА 2013.Г.

Комисија за доделу Републичких награда, **на основу чл. 7. Правилника о додели Републичких награда за доприносе у унапређењу социјалне заштите Републике Србије за организације и појединце** и Одлуке Управног одбора од 07. марта 2013. године, расписује

КОНКУРС

ЗА ДОДЕЛУ РЕПУБЛИЧКИХ НАГРАДА ЗА 2013. ГОДИНУ

Тачка 1.

Удружење додељује две Републичке награде истог ранга, односно исте врсте, за организације, под следећим називима: „Републичка награда за установу и другог пружаоца услуга социјалне заштите ПОВЕЉА“.

Тачка 2.

Удружење додељује три Републичке награде за појединце, под следећим називима:

1) „Прва Републичка награда за појединца ПОВЕЉА“ са новчаним износом од 70.000,00 динара нето,
2) „Друга Републичка награда за појединца ПОВЕЉА“ са новчаним износом од 50.000,00 динара нето,
3) „Трећа Републичка награда за појединца ПОВЕЉА“ са новчаним износом од 40.000,00 динара нето.

Тачка 3.

Кандидате за Републичке награде за организације, као и за појединце, односно групе појединаца за заједнички рад, могу предлагати:

1) Управни одбор установе социјалне заштите,
2) Орган управљања другог пружаоца услуге социјалне заштите,
3) Колегијум органа, односно службе надлежне за област социјалне заштите (републичке, покрајинске, односно јединице локалне самоуправе),
4) Стручни радници, стручни сарадници, као и други појединци који раде у областисоцијалне заштите.

Лица из става 1. ове тачке не могу себе предлагати за Републичке награде.

Тачка 4.

Предлагач Комисији подноси предлог кандидата за доделу Републичке награде, за организацију, односно појединца.

Уз предлог, **за организацију-кандидата** за Републичку награду, предлагач обавезно подноси:

1) одлуку надлежног органа о предлогу кандидата за доделу Републичке награде, ако се предлог подноси у складу са чланом 4. тач. 1-3. Правилника;
2) доказ да предложеној организацији није одузета лиценца;
3) писану изјаву да предложена организација прихвата кандидатуру.

Уз предлог, за организацију-кандидата за Републичку награду, предлагач према потреби подноси и:

1) доказе о доприносу у унапређивању социјалне заштите у Републици Србији, путем: развоја услуга; посебног доприноса у изради локалних и других стратегија или других одговарајућих планова унапређења социјалне заштите; развоја, односно примене савремених метода стручног рада; или на други начин. Докази у смислу ове тачке могу бити препоруке одговарајућих органа, служби, као и других организација, са тачним подацима о услугама које су развијене, улози организације-кандидата у изради стратегија или других одговарајућих планова унапређења социјалне заштите, развоју односно примени савремених метода стручног рада и сл;

2) доказе о повезаности са локалном заједницом, односно широм друштвеном средином, услед чега је остварен утицај на развој и афирмацију социјалне заштите. Докази у смислу ове тачке могу бити препоруке одговарајућих органа, служби, као и других организација, са тачним подацима о повезаности са локалном заједницом, односно широм друштвеном средином.

Уз предлог, за појединца-кандидата за Републичку награду, предлагач обавезно подноси:

1) одлуку надлежног органа о предлогу кандидата за доделу Републичке награде, ако се предлог подноси у складу са чланом 4. тач. 1-3. Правилника;
2) радну биографију кандидата (CV);
3) писану изјаву предложеног кандидата да прихвата кандидатуру;
4) доказ да предложеном кандидату није одузета лиценца;

Уз предлог, **за појединца-кандидата** за Републичку награду, предлагач према потреби подноси и:

1) доказе о доприносу у унапређивању теорије, односно струке у области социјалне заштите у Републици Србији, путем: учешћа у креирању и спровођењу акредитованих програма обуке у области социјалне заштите; објављивања стручних и научних радова у часописима са листе министарства надлежног за науку и другим стручним часописима у области социјалне заштите, зборницима радова и монографијама; активног учешћа у стручним скуповима у социјалној заштити (организацијом скупа, излагањем односно презентацијом и сл.). Докази у смислу ове тачке су, поред навода у радној биографији кандидата, и препоруке одговарајућих органа, служби и других организација, са тачним подацима о конкретној врсти доприноса у унапређивању теорије, односно струке у области социјалне заштите у Републици Србији, као и библиографски подаци (референце);
2) доказе о доприносу у унапређењу праксе у области социјалне заштите у локалној заједници односно Републици Србији, путем: учешћа у изради стратешких и акционих докумената релевантних за област социјалне заштите (на локалном, регионалном, покрајинском или републичком нивоу); искуства у изради, односно реализацији међународних, националних и локалних пројеката; доприноса у заснивању и развоју локалних услуга социјалне заштите. Докази у смислу ове тачке су, поред навода у радној биографији кандидата, и препоруке одговарајућих

органа, служби и других организација, са тачним подацима о конкретној врсти доприноса у унапређивању праксе у области социјалне заштите у локалној заједници, односно Републици Србији и сл.

У прикупљању прилога уз предлог кандидата, предлагачу може помагати кандидат за доделу Републичке награде, организација односно појединац.

Тачка 5.

Основ за доделу Републичке награде је допринос у унапређењу социјалне заштите у Републици Србији, организације, односно појединца, у претходних пет година у односу на годину за коју се Републичка награда додељује, укључујући и ту годину.

Тачка 6.

По објављеном конкурсу предлагачи подносе предлоге најкасније у року од 30 дана, рачунајући од дана објављивања конкурса.

Уз предлог се подноси и кратко образложење кандидатуре за доделу Републичке награде, као и сви прилози у складу са Правилником о додели Републичких награда за доприносе у унапређењу социјалне заштите Републике Србије за организације и појединце, доступним на сајту Удружења: www.udruzenjesz.rs

Предлагач доставља предлог кандидата електронским путем на mail Удружења: **e-mail :udruzenje@udruzenjesz.rs**

као и у штампаном облику, препорученом поштом са назнаком „За Републичку награду за доприносе у унапређењу социјалне заштите Републике Србије – за организацију“, или „За Републичку награду за доприносе у унапређењу социјалне заштите Републике Србије – за појединца“, на адресу:

Удружење стручних радника социјалне заштите Србије
Земун
Марије Бурсаћ бр. 49

ПРЕДСЕДНИЦА КОМИСИЈЕ

ДРАЖОВИЋ СВЕТЛАНА

УПУТСТВО АУТОРИМА

Часопис **„Актуелности“** настао је као одговор на потребу да се савремена теоријска, методолошка и практична сазнања од значаја за развој и унапређење система социјалне заштите учине доступна свим заинтересованим социјалним актерима. Објављују се изворни радови и преводи одабраних текстова који су од значаја за разумевање савременог социјалног рада. Такође, део страница Часописа посвећен је размени информација, приказима стручних скупова и приказима књига и часописа из области социјалне политике и социјалног рада, као и других хуманистичких и друштвених наука од значаја за социјални рад.

Аутори своје прилоге за објављивање у овом часопису треба да шаљу **искључиво** електронским путем, на e-mail адресу Редакције aktuelnosti@gmail.com

Формат: Word
Језик: Српски
Писмо: Ћирилица
Фонт: Times New Roman, величина слова 12

Текст

Оптимална дужина текста је 15 до 18 страница, куцано проредом 1,5. Текст треба припремити тако да свака страница буде нумерисана. На насловној страници треба навести наслов рада, академску титулу, име и презиме аутора, институцију у којој је аутор запослен, место, приватну или службену контакт адресу (поштанску и електронску), број телефона. Уколико рад има више аутора, за сваког појединачног аутора треба навести све наведене податке. На другој страници треба навести наслов рада и резиме, с кључним речима. Табеле треба означити одговарајућим бројем и насловом који их јасно објашњава. Графички прикази треба да имају наслов и легенду која прати приказ. Такође, имајте на уму да часопис

није у боји, те је графиконе потребно прилагодити томе. Страни изрази, укључујући називе докумената и институција на страном језику пишу се курзивом – нпр. *Bullying, National Association of Social Workers* и сл. Сва наглашавања у тексту врше се **подебљаним словима**. Подвлачења или различити фонтови се у текстовима **не користе**.

Резиме

Треба да буде сачињен у највише 20 редова и да на крају има три до пет кључних речи. Када је реч о тексту у којем се даје приказ емпиријског истраживања, поред имена и презимена аутора и наслова рада, резиме треба да садржи и: значај проблема или теме која се обрађује, циљеве, задатке, примењене методе, пресек добијених резултата и закључке. Ако је реч о теоријским радовима, треба навести значај проблема или теме, основна теоријска полазишта, најважније елементе аналитичке разраде и закључке.

Коришћена литература – референце

Позиве на литературу треба давати у тексту, у заградама, а избегавати фусноте за навођење библиографских података. Фусноте треба користити, ако је то нужно, за коментаре и допунски текст. У позиву на литературу наводи се презиме аутора и година издања извора на који се позивамо, на пример: (Јанковић, 2008.). Уколико је реч о навођењу докумената, наводи се пун назив документа и година издања. Ако је реч о прецизном наводу или цитату, треба укључити и број странице, односно: (Јанковић, 2008.: 24). Ако се наводе документи, онда се то чини на следећи начин: (Закон о социјалној заштити, 2009, чл. 7, ст. 1). Имена страних аутора дају се тако што се у тексту прво наведе име у транскрипцији, а у загради се напише име у оригиналу. На пример: Прајс (Price). Уколико се наводи више аутора, у загради се наводи презиме првог аутора и скраћеница и сар.

Коришћена литература

На крају рада наводи се попис свих извора који су наведени у тексту. Литература се наводи абецедним редом и то на следећи начин:

1. Адлер А., (1977): О нервозном карактеру, Београд, Просвета
2. Милосављевић М. (1993): Роми и девијације, Друштвене промене и положај Рома, Зборник радова, Београд, САНУ и Институт за социјалну политику

3. Gould, N. (2004): Qualitative research and social work: the methodological repoertoire in a practice-oriented discipline. In: Lovelock, R., Lyons, K. & Powell, J. (eds.), Reflecting on social work – Discipline and profession. Farnham: Ashgate Publishing, 130–145.
4. Муслић, Љ., Русац, С. & Ајдуковић, М. (2009): Сензибилност за насиље над старијима код студената: Могућност интервенција кроз наставни програм. Љетопис социјалног рада, 16 (1), 51–67.
5. Породични закон (2005): Службени гласник РС, бр. 18/2005

При навођењу извора с веб (интернет) страница потребно је навести тачан датум посете страници. На пример:

http://www.zavodsz.gov.rs/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=81&Itemid=145 Посећено 28. 12. 2009.

Процена радова

Текстови које аутори доставе подвргавају се рецензији, а Уредништво ће ауторе обавестити о резултатима процене, могућим сугестијама и предлозима за дораду текста пре објављивања. Уредништво задржава право да добијени текст прилагоди пропозицијама часописа и стандардима књижевног језика.

Рукописи се не враћају.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

364.62(497.11)
АКТУЕЛНОСТИ : Часопис Удружења стручних радника социјалне заштите Републике Србије / Главни и одговорни уредник Живорад Гајић. – Vol. 1, br. 1 (2000) – . – Земун (Марије Бурсаћ 49): Удружење стручних радника социјалне заштите Републике Србије, 2000 - (Београд : Чигоја штампа). – 24 cm

Двомесечно
ISSN 1451-3129 = Актуелности – Удружење стручних радника социјалне заштите Србије
COBISS.SR-ID 177748999